

Täysistunto

Maanantai 18.12.2017 klo 12.02—4.02

3.2. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alaa koskeva pääluokka 30.

Keskustelu asiasta alkaa. — Edustaja, jaoston puheenjohtaja Wallin Harry.

Keskustelu

14.03 **Harry Wallin sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta käsittelee mietinnössään muun muassa maatalouden kannattavuutta ja toteaa, että kannattavuus on heikko. Maatalouden keskimääräisen yrittäjätulon arvioidaan olevan vain 8 700 euroa tilaa kohden vuonna 2017. Kulunut kasvukausi oli erittäin hankala kylvöistä lähtien. Satoa jäi korjaamatta noin 100 000 hehtaaria. Myös korjuu- ja kuivatuskustannukset nousivat poikkeuksellisen korkeiksi. Maatiloille aiheutuneet lisäkustannukset kohoavat yhteensä 100—150 miljoonaa euroon. Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus kohdisti yli 25 miljoonaa euroa vuoden 2017 kolmannessa lisätalousarviossa viljelijöiden tilanteen helpottamiseen. Tukea on tarkoitus myöntää energiaveron palautusjärjestelmän kautta.

Valiokunta on huolissaan siitä, että maataloustuotteiden markkinoiden epävakaus ja sätotasojen vaihtelu ovat selvästi lisänneet epäonnistumisen riskiä. Valiokunnan mielestä kaikkein oleellisinta on nyt kiinnittää huomiota siihen, miten tuottajan saamaa osuutta elintarvikeketjussa voidaan kasvattaa ja parantaa kannattavuutta pysyvästi. Tärkeä merkitys on esimerkiksi tilakohtaisilla parhailla ratkaisuilla, alkutuotannon neuvotteluaseman ja tuotteen alkuperää koskevien merkintöjen parantamisella sekä mahdollisimman korkealle jalostettujen elintarvikkeiden viennin edistämisellä. Keskeistä on myös selvittää, voidaan-ko tuotantokustannuksia alentaa viranomaismääräysten kautta, kuten eläinsuojien rakenteita keventämällä.

Erityisen huolissaan valiokunta on tilanpidon jatkamisesta ja alan houkuttelevuudesta. Uusien yrittäjien tarve on suuri, joten nuorten viljelijöiden maatalouskoulutukseen ja talousosaamiseen tulee panostaa ja luoda uskoa tulevaisuuteen. Maa- ja puutarhayritysten lukumäärä on selvästi vähentynyt 2000-luvulla. Tuotantoa jatkavien tilojen koot ja tuotantomäärät ovat samanaikaisesti kasvaneet, mutta tämäkään ei ole parantanut kannattavuutta. Jos maatilojen lukumäärän väheneminen kiihtyy siten, että kotimaisiin raaka-aineisiin perustuva elintarvikkeiden tuotanto laskee, myös huoltovarmuus vaarantuu.

Valiokunta on huolissaan maatalousyrittäjien jaksamisesta ja pitää hyvänä, että lomituksen sijaisvun maksuja esitetään huojennettavaksi miljoonalla eurolla. Lisäksi rahoitetaan miljoonalla eurolla sosiaali- ja terveysministeriön Välitä viljelijästä -hanketta.

Valiokunta lisää jälleen kerran 4H-toimintaan ja neuvontajärjestöille osoitettuja määrärahoja ja pitää välttämättömänä, että hallitus ottaa eduskunnan tahdon huomioon vuoden 2019 talousarvioesityksessään. Valiokunta on lisännyt yhtä poikkeusta lukuun ottamatta

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

momentin rahoitusta jo yli kymmenen vuotta. Valiokunta lisää neuvontajärjestöjen avustusta 1,8 miljoonalla eurolla, mistä 48 000 euroa osoitetaan Suomen Hevostietokeskus ry:lle. 4H-toiminnan valtionapua valiokunta korottaa 600 000 eurolla.

Valiokunta on huolissaan myös Luonnonvarakeskuksen riittävistä resursseista. Sillä on keskeinen vastuu pientalouteen liittyvien odotusten lunastamisesta. Erityistä huomiota kiinnitetään erikoissienien tutkimukseen. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa pakurin tutkimiseen ja kaupallistamisen edistämiseen yhdessä Pro Pakuri Finland ry:n kanssa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että petoeläinten aiheuttamien vahinkojen määräraha riittää komission asettamien rajojen mukaisiin korvauksiin. Myös ennaltaehkäisevät toimenpiteet tulee toteuttaa niin laajasti kuin mahdollista, jotta vahinkoja voidaan vähentää.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kestävän metsätalouden tuesta on vuonna 2017 jäämässä käyttämättä noin 9 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää erittäin tarpeellisena, että yhteishankkeiden toteutuksessa havaitut esteet poistetaan ja vuonna 2017 käyttämättä jäänyt rahoitus voidaan käyttää vuonna 2018.

Valiokunta ehdottaa lausuman hyväksymistä. Valiokunta "edellyttää, että vuoden 2018 lisätalousarvioesityksessä momentille 30.40.44 lisätään vastaava summa kuin vuodelle 2017 osoitetusta tuesta puuntuotannon kestävyys turvaamiseen jää käyttämättä".

Lisäksi valiokunta lisää määrärahoja myös seuraavasti: 50 000 euroa Suomen Ammatikalastajaliitolle, SAKL:lle, 100 000 euroa Pohjois-Karjalan Kalatalouskeskus ry:lle, 100 000 euroa Pro Luomu ry:lle, 150 000 euroa Arktiset Aromit ry:lle, 200 000 euroa kiinteistötoimitusten tukemiseen, 300 000 euroa luonnonvaratalouden valtionapuun, joista 200 000 euroa osoitetaan Työtehoseura ry:lle. Yhtensä valiokunnan tekemät lisäykset ovat 4 miljoonaa euroa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Leppä, 5 minuuttia.

14.09 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Herra puhemies! Kiitoksia valtiovarainvaliokunnalle, jaostolle, jaoston puheenjohtajalle äskeisestä esittelystä ja hyvästä puheenvuorosta ja erityisesti siitä, että ne painopisteet, joita valiokunta on valinnut mietintötekstiinsä, ovat kyllä erinomaisen hyviä ja ajankohtaisia ja ne ovat välttämättömiä ajattelun tämän koko hallinnonalan ja biotalouden, tulevaisuutta ja sitä, miten siihen suhtautua meidän pitää.

Erittäin vakava viesti on huoltovarmuusasia, ja se on nyt viimeisinä viikkoina, viimeisinä kuukausina noussut hyvin voimakkaalla tavalla keskustelun alle nimenomaan niiden tahojen osalta, jotka tästä huolta kantavat ja siitä huolehtivat, ja tämä meidän kaikkien pitää tunnistaa ja tunnustaa erittäin korkealla tasolla.

Puhemies! Muutaman noston itse myöskin teen.

Lähden liikkeelle maatalouden kannattavuudesta. Olen täysin samaa mieltä siitä, että kannattavuustilanne on tällä hetkellä heikko, ja se heikkous tulee erityisesti siitä, mitä valiokuntakin painottaa, eli markkinat eivät tällä hetkellä toimi niin kuin niiden pitäisi toimia lähtien siitä, että viljelijöille asetettavat vaatimukset ja kustannukset eivät ole suhteessa siihen, mitä viljelijät tuottajahintana saavat. Tähän on meidän välttämättömyyksiä löytää yhdessä ratkaisuja, ei tietysti yksinomaan poliitikkojen mutta myös meidän poliittisten toimijoiden. Siksi hallitus on laittanut liikkeelle ja valmistelemme elintarvikemarkkinalakia,

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

joka tähän epäkohtaan ja nimenomaan siihen, minkälaisia ne kauppakäytänteet ovat, puutuu. Tämä on erittäin merkittävä asia.

Onneksi pystyimme heikon satotilanteen ja hankalan korjuusyksyn osalta hiukan lisäämään ja helpottamaan tuota puheenjohtajan äsken mainitsemaa lisäkustannusta ja lisätappiota, joka maataloudelle tuli, 25 miljoonan euron verran. Se ei tietenkään korvaa läheskään kaikkia tappioita, joita siitä on aiheutunut, mutta on kuitenkin merkittävä osa ja vastaantulo.

Samoin suunniteltuja LFA-leikkauksia on pystytty pienentämään, mitä pidän kyllä erittäin tärkeänä asiana. Se on yksi tukimomenttimme ja koko tukijärjestelmämme keskeisessä roolissa ajatellen viljelijöitä ja sitä kohdentumista, jota maataloustuet edellyttävät. Ja kun kuitenkin tiedetään se, että noin kolmannes kaikesta liikevaihdosta tulee tuista, niin tukijärjestelmälläkin on erittäin iso merkitys, mutta erityinen vaikutus on tietenkin markkinoilla ja markkinoiden toimivuudella.

Puhemies! On hyvä, että valiokunnan mietinnössä on kiinnitetty huomiota myöskin jakamiseen ja siihen, miten lomitusjärjestelmä toimii, miten meillä Väliä viljelijästä -hankkeet toimivat ja niin edelleen. Se on tietenkin toisen ministeriön hallinnonalaa, mutta se liittyy olennaisella osuudella maa- ja metsätalousministeriön toimintakenttään.

Puhemies! Luonnonvarataloudesta yleisemmin. Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ennakoinnista jo Kemera-varojen osalta ja siitä, että on jo nyt tehty päätös siitä, että tuota määrärahaa voidaan siirtää. Jos tänä vuonna sitä käyttämättä jää, niin kuin näyttäisi jäävän, sitä voidaan siirtää ensi vuodelle. Se on erittäin tärkeä osoitus siitä, että ennakoidaan, ettei metsänparannustoimiin tule katkoksia, niin kuin tässä muutamana vuonna on tullut. Tämä on erittäin hyvä, kiitos siitä jo ennakoivasti.

Myös huomion kiinnittäminen Luonnonvarakeskuksen toimintamäärärahoihin, kiinteistötoimituksiin on äärimmäisen tärkeää. Se luo pohjaa tulevaisuudelle ja luo myöskin uskoa eteenpäin jatkossa nuorille viljelijöille, ja myös se nosto, jonka valiokunta on tehnyt, ja aiheellinen huolenaihe: miten saamme uusia nuoria viljelijöitä, jotka ovat valmiita investoimaan alaan. Siksi on oleellisen tärkeää, että me pidämme huolen meidän Maatilatalouden kehittämisrahaston Makeran pääomittamisesta sitten, kun se aika tulee. Se on todella merkittävä rahasto siinä, että me pystymme tulevaisuusinvestointeja tekemään.

Lopetan, puhemies, siihen, että metsäpuolella toinen asia, Metso-rahoitukseen saatava lisäraha, on myöskin merkittävä — nyt siellä puhutaan 5 miljoonan tasosta — ja että valiokunta on kiinnittänyt huomiota vesivaratalouteen, siinä oleviin mahdollisuuksiin. Ne ovat todella mittavat Suomessa, niin teknologian osalta kuin muutoinkin. Siinä on vielä paljon tehtävää, niin kuin on meillä koko biotalouden puolella. Se on ratkaisevassa asemassa meidän taloutemme selkärangan kannalta ja meidän ilmasto- ja ympäristönäkökulmien [Puhemies koputtaa] osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollista pyytää 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Kalmari.

14.15 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle ja ministerille hyvästä työstä biotalouden eteen. Erityisesti haluaisin ministeri Leppää kiittää työstä sen eteen, että saamme käyttää LULUCF-päätöksistä johtuen Suomen metsiä kestävästi jatkossakin ilman päästömaksuja. Työnne EU:ssa ministeri Tiilikaisen ja pääministerin ohella oli merkittävää.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Nopeaa oli reagointi myös viljelijöitten katotilanteen kohdatessa. Toki rahasummat eivät yksin voi korvata viljelijöiden menetyksiä, mutta nopea reagointi oli hienoa. Tässä tulee kyseeseen myös pitkäjänteisempiä toimia, ja niistä haluaisimmekin kuulla lisää: miten esimerkiksi EU:n valtiontukisäännöt suhtautuvat jatkossa siihen, että meillä olisi pysyvä järjestelmä takaustuen myöntämiseksi poikkeusolosuhteissa kärsineille viljelijöille, tai onko vakuutus pohjaisella järjestelmällä mahdollisuus edetä?

Mutta ennen kaikkea siitä työstä, [Puhemies koputtaa] mitä olette tehnyt maatalousmarkkinoiden hyväksi, olen erittäin kiitollinen ja toivon lisää selvitystä, missä mennään.

14.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kalmari täällä totesi, ministeri voisi muutamalla sanalla ehkä selvittää tätä LULUCF-problematiikkaa. Koska julkisuudessa edelleen esiintyy hieman ristiriitaisia tulkintoja ja tietoja asiasta, niin on ehkä paikallaan yksi puheenvuoro käyttää. Ainakin itse myös kiitän ministeriä ja kaikkia muitakin ministereitä ja virkamiehiä, jotka merkittävällä tavalla ovat osallistuneet tämän ratkaisun oikeaan suuntaan viemisessä.

Mutta ehkä pari kysymystä. Kun viittasitte Makeraan, minkä pääomittaminen todella on tärkeitä, niin haluaisin kuulla ministerin näkemyksen: Miten te koette itse tämän maatalojen osakeyhtiöittämisen, joka nyt näyttää olevan jossain määrin muoti-ilmiö verotuksellisista syistä, kun sieltä tämä varainsiirtoverokin sitten poistuu ja ehkä muutenkin perheviljelmillä lainojen lyhennykset osakeyhtiön kautta saavat erilaisen ratkaisun kuin tähän asti? Miten te koette niitten tulevaisuuden? Sitten vielä kysymys metsätilojen ja ammattimaisen metsäyrittämisen tilakokojen kasvusta: onko teillä jotakin uutta lääkettä asiaan?

14.17 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri nosti monien tärkeiden asioiden joukossa yhden henkilökohtaisesti kovinkin kiinnostavan asian, ja se on huoltovarmuus. Tässä Suomenniemellä, joka käytännössä kriisin aikana on saari, yli 90 prosenttia tänne tuotavista ja täältä vietävistä tavaroista kulkee meriteitse, ja jos meritiet syystä tai toisesta sulkeutuvat, olemme omien tuotteidemme, tänne varastoitujen tuotteidemme varassa. Olisin kysynyt ministeriltä: Miten nämä maatalouden tuotantoedellytykset — vaikkapa tänäkin kesän osalta, joka myös maanviljelijöille, maatalousyrittäjille kurja kesä oli — leikkaavat tätä meidän huoltovarmuuden pohjaa, samalla kun puhutaan maatalousyrittäjien kilpailuedellytyksistä, kun tulonmuodostuksesta valtaosa menee sinne kauppaketjulle ja markkinointiketjuun ja pieni siivu vain jää yrittäjälle? Jos Suomessa maatalousyrittäminen tehdään kannattamattomaksi tai heikosti kannattavaksi, millaiset vaikutukset [Puhemies koputtaa] sillä on meidän huoltovarmuuteen?

14.18 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkan äskeisestä edustaja Karin puheenvuorosta, ja olisinkin kysynyt vähän samaa kuin mitä myös edustaja Kalmari toi esille: huoltovarmuus, vakuutus vai satokorvaus? Itse näen tämän asian sillä lailla, että mikäli me haluamme pitää tällaisten vuosien jälkeen huoltovarmuudesta kiinni, niin se on kansallinen asia, se ei ole enää viljelijöiden asia. Viljelijällä, joka kokee tällaisen vuoden kuin nyt, ei varmasti enää ole mahdollisuutta seuraavana vuotta ottaa sitä vakuutusta, eli nyt pitäisi palata siihen arvokeskusteluun, onko se kansallinen asia, että tässä maassa on huoltovarmuutta, eikä niin, että se huoltovarmuus alistetaan ja vastuulistetaan yksittäiselle viljelijälle.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Ja toisena, ministeri Leppä: joko ensi vuonna eduskunnan ei enää tarvitse paikata sitä, minkä ministeriö jättää eduskunnalle rahoitettavaksi, vaikkapa 4H? Eduskunnalta viedään silloin valta tehdä uusia avauksia, joita nyt valiokunta tällä kertaa teki.

14.19 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Lepälle ja samoin kiitokset Harry Wallinille jaoston puheenjohtajana. Todettakoon, että sekä maatalousvaliokunta että valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto ovat olleet hyvin yksimielisiä niissä linjauksissa, mitkä ovat ensi vuoden talousarvioon liittyneet. Kun katsoin noita muutosesityksiä, niin ne ovat tulleet pääsääntöisesti muilta kuin jaoston ja valiokunnan jäseniltä. Useat niistä ovat kuitenkin sitten jaoston käsittelyssä tulleet korjatuiksi.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, tämä vuosi oli erittäin paha viljelijöiden kannalta ja tulonmuodostus tulee olemaan todella huono. Nyt on suunnattava katseet tulevaisuuteen siinä, miten voidaan satovahinkoja jatkossa korvata. Siksi tiedustelin ministeriöltä: Oletko vielä pohtineet tätä niin sanottua rahoitusmallia, jossa viljelijät maksaisivat esimerkiksi 10 miljoonaa vuodessa ja valtio laittaisi 10 miljoonaa vuodessa rahastoon? Tällöin esimerkiksi neljän vuoden aikana saataisiin noin 80 miljoonaa, joka olisi jo [Puhemies koputtaa] varsin hyvä puskuri satovahinkotilanteessa.

14.21 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Ihminen voi tehdä työkseen mitä tahansa, mutta syöminen on pääelinkeino", näin lausui eräs varsin tunnettu kokki. Uskon ammattimiestä. Kokki lisäsi, että on etuoikeus tehdä ruokaa kotimaisista raaka-aineista. Uskon myös tämän.

Kotimainen elintarviketeollisuus ja erityisesti alkutuotanto kipuilee kannattavuuden äärrajoilla. Tuotteiden alhainen hinta verrattuna tuotantokustannuksiin saa monen maatalousyrittäjän pohtimaan toiminnan mielekkyyttä. Moni maatalousyrittäjä lopettaa toimintansa ja hakeutuu muihin töihin, ja tämä vaikuttaa myös huoltovarmuuteen. Hallitus on huomionnut, että nyt ovat hyvät neuvot tarpeen. Hyvien ja vielä parempien neuvojen aikaansaamiseksi hallitus on panostanut yli 1,7 miljoonaa euroa maatalojen kannattavuutta parantavaan neuvontaan. Tämä on aivan erinomainen teko hallitukselta ja reilu kädenojennus alkutuottajille. Toivon mukaan näillä rahoilla saadaan entistä useamman tilan velkakierre katkaistua ja palautettua maatalousyrittäjien usko omaan elinkeinoonsa.

14.22 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri omassa avauspuheenvuorossaan esitti oleellisen ja tärkeän kysymyksen: miten saadaan uusia viljelijöitä Suomeen? Toistan: tuo on siis aivan oleellinen kysymys. Maatalous kaiken kaikkiaan on tällä hetkellä ja viime vuosina ollut erittäin haastavassa tilanteessa, ja monella tilalla mietitään sitä, millä tavalla uskalletaan lähteä toteuttamaan sukupolvenvaihdosta vai uskalletaanko. Mistä löytyy se rohkeus lähteä rajuihin miljoonainvestointeihin? Taitaa, ministeri, olla nyt yhdestoista joulunalus aika, kun esitän tämän saman kysymyksen aina istuvalle maa- ja metsätalousministerille: Mitä viestiä te tämän joulun alla haluatte antaa nuorille maatalouden jatkamista pohtiville nuorille viljelijöille? Mikä on se teidän rohkaiseva viestinne heille kaikille?

14.23 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Maa- ja metsätalousministeriö on eittämättä ministeriö, joka vastaa

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

aika suuresta osasta Suomen luonnonvaroja, ja siksi kysynkin luonnonvaratutkimuksesta ja Luken rahoituksesta, josta on valiokunnan mietinnön mukaan vähentynyt yli 25 miljoonaa euroa viimeisten neljän vuoden aikana. Aivan kuten valiokunta, olen itsekin huolissani tästä määrärahojen vähenemissuunnasta, kun Luke kuitenkin vastaa niin maatalouteen, metsiin kuin kalatalouteenkin liittyvien luonnonvarojemme keskeisestä tutkimuksesta. Luke itse lausui tästä hallituksen budjettiesityksestä, että tutkimusrahoituksen rakenteessa voisi ajatella harkittavan valtioneuvoston kansliarahoituksen osittaista takaisinsiirtoa ministeriöiden suorarahoituksen suuntaan, koska sitä kautta Luke on saanut rahoitusta aikaisemmin enemmän. Luke lisäksi sanoo, että viitteitä on siitä, [Puhemies koputtaa] että varsinkin metsäsektoriin kohdistuva yhteiskunnallinen tutkimus ei ole säilynyt aiemmalla tasolla. Mitä tälle olisi tehtävissä?

14.24 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Ennen kysymyksiä muutama huomio tästä kannattavuuskeskustelusta: Kun siitä nyt on pari vuotta aika peräänantamattomasti puhuttu, olisi hyvä kuitenkin vähän saada valistuneempaa lähestymistapaa itse aiheeseen. Nimittäin kyse on kuitenkin tilanteesta, että meillä on tukijärjestelmä kaikille alan toimijoille sama, tuotantopanosten kustannukset ovat kaikille samat, hinnat ovat kaikille samat, ja silti alalla osa on niitä, jotka saavat toiminnan kannattavaksi ja toiset taas eivät millään. Eli jos tähän ratkaisuja halutaan politiikalla hakea, lähestymistavan täytyy olla aavistuksen rehellisempi.

Kaksi kysymystä, jotka liittyvät tähän elintarvikevientiin: Ministeri lupasi lähete keskustelussa syksyn alla kertoa vuoden loppuun mennessä lisätietoja siitä, mitä on valmisteilla. Ja toinen kysymys liittyy tähän satovahinkokorvausjärjestelmään, johon kaikki valiokunnat ja jaosto ovat ottaneet kantaa, että sitä täytyy kehittää. Mitä tälle aiotaan tehdä?

14.25 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin myös huomiota maatalouden koko arvoketjuun, mitä täällä ministerikin korosti.

Muistanette hyvin, että viime hallituskaudella myös kilpailulainsäädäntöä uudistettiin syystä, että meillä on vähittäiskauppa ja kauppa ylimalkaan erittäin keskittyntä, yli 80-prosenttisesti hallitsee kaksi ketjua. Silloin määräävän markkina-aseman piiriin ja niihin kriteereihin istutettiin myöskin nämä kauppaketjut. Mutta tässä koko arvoketjussa helposti käy niin, että se maataloustuottajien asema on siinä ketjun alkupäässä kaikista heikoin. Ja olisi tietysti tärkeätä, että alan teollisuuden ja maatalouden välillä, maataloustuottajien välillä ja kaupan välillä syntyisi myös vähän uusia kriteereitä. En tiedä, olisiko se nimenomaan kilpailulainsäädännön kautta vai jotakin muuta kautta, olen tästä ministerin kanssa usein keskustellut. Tässä tarvittaisiin vahvempaa tukea itse tuottajille, ja mietin, mihin toimenpiteisiin ministeri on ryhtynyt.

14.26 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyviä puheenvuoroja. Ensinnäkin kiitos jaoston puheenjohtajalle hyvän ilmapiirin ylläpitämisestä jaostossa ja hyvästä yhteistyöstä ja erinomaisesta esittelypuheenvuorosta.

Täällä edustaja Ihalainen nosti tärkeän kysymyksen esille, ja sehän liittyy siihen reiluun markkinahintaan, mistä ministerikin on paljon ja aivan oikein puhunut. Se on oikeastaan se tärkein ja keskeisin kysymys saada ensinnä kuntoon. Jos puhutaan huoltovarmuudesta, kyllä myöskin kaikkien toimijoiden pitää kantaa vastuuta.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Kannattavuuden parantamisen osalta jaosto lisäsi juuri niihin kohtiin, joissa nähtiin, että voidaan parantaa kannattavuutta eli neuvontaan, teknologian kehittämiseen, tilusjärjestelyihin, jalostustoimintaan. Ja myöskin viennin edistämiseen on panostuksia tältä hallitukselta tullut. Eli tällä kokonaisuudella voidaan tilatasollakin saada kannattavuutta kohennettua, ja myös sitä yrittäjätuloa pitää jäädä jatkossa, jotta niitä jatkajia tulee.

On hieno asia, että täällä ei ole ilmennyt hallitus—oppositio-asioita vaan yhtenäinen asia suomalaisen elintarviketalouden ja huoltovarmuuden varmistamiseksi tulevaisuudessakin.

14.27 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Tack för presentationsanförandena. Vi har ett gemensamt bekymmer, och det är lantbrukets lönsamhet. Jag har med tacksamhet noterat att ministern tagit tag i den orättvisa som råder — att lantbrukarna får en för liten andel av slutproduktens pris — och försöker åtgärda det.

Haluan kiittää ministeriä siitä, että hän on tarmokkaasti lähtenyt uudistamaan tätä elintarvikemarkkinalakia, ja toivon mukaan saadaan tänne myös elintarvikeasiamies jossain vaiheessa. Haluan kannustaa siihen ja kannustaa sitä työtä, mitä ministeri tekee. Sitten, on varmaan näin, että kannattavuus paranee ainoastaan tai kestävästi, jos saadaan isompi osuus lopputuotteen hinnasta, elikkä markkinoista pitäisi saada reilumpi osuus. Mutta kysyn kuitenkin lopuksi siitä, mitä Maaseudun Tulevaisuus -lehdessä oli viime maanantaina: että maatalousrahat eivät riitä ohjelmakauden loppuun ja että Lappi on suuruusluokkaa 100—150 miljoonaa. Mitä siinä on tehtävissä?

14.29 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on näin, että maatalous ja elävä maaseutu ovat koko hallituksen ja eduskunnan yhteinen asia. Perussuomalaiset esittivät myös satovahinkovakuutusmallia ja viljelijöille parempia lomituspalveluita. Oikeastaan tässä on tämä kaari, mistä täällä puhuttiin, että aloittaminen — miten uskaltaa ja jaksaa ryhtyä maatalouselinkeinotoimintaan — ja se, miten on sen jaksamisen kanssa, liittyvät hyvin paljon siihen, että lomitusjärjestelmä toimii ja voi itse levätä, ja se on myös eläinten hyvinvointiin liittyvää, että omistaja ja kasvattaja voivat hyvin. Olisin kuullut mielelläni ministerin ajatuksia tästä, miten me voisimme tehdä tätä alaa semmoiseksi, että ihmiset kokevat, että he pääsevät välillä myös hengähtämään, ja saavat niitä lomituspalveluja.

Vielä toivoisin jokaiselta kansanedustajalta — olen tämän useinkin sanonut — että ostetaan sitä kotimaista, meillä on varaa siihen. Se on yksi suuri teko. On ihan sama, kuinka paljon tuetaan toimintaa, jos ei tehdä valintaa siellä tiskillä. Eli ostetaan kotimaista.

14.30 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle hyvästä esittelystä, ja kiitoksia ministerille hyvästä tehdystä työstä. Mutta nyt kun tehdään ensi vuoden budjettia, tässäkin yhteydessä ovat tulleet moneen kertaan sanat "huoltovarmuus", "jatkajan tulevaisuus" ja "kannattavuus". Tämä on todella hankala yhteys, koska kaikki nämä liittyvät toisiinsa. Kannattamatonta tuotantoa on hirveän vaikeaa saada nuori jatkamaan, ja huoltovarmuus prakaa, kun meillä on kannattamatonta toimintaa, jolloin ei pystytä tuottamaan elintarvikkeita myöskään varmuusvarastoihin. Millä tavalla tämä pystytään kokonaisuudessaan ratkaisemaan? Jo nyt on tiedossa, että tänä syksynä syysviljaa ei pystytty kylvämään, ei ole leipäomavaraisuutta ensi vuonna niin

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kuin ei tänäkään vuonna, ja sillä tavalla tämä kakku menee koko ajan eteenpäin. Mutta kuitenkin, kun miettii elintarvikeketjun kokonaistoimivuutta, tulonjako pitää saada entistä paremmaksi sillä tavalla, että me saamme tämän euron jaettua myöskin sille alkutuottajalle. Miltä alkuvuosi, ministeri, näyttää nyt tältä osin? Onko tämä ketjun toimivuus ensi vuoden ykkösjuttu?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa debattia myönnän vielä seuraavat puheenvuorot: Mustajärvi, Mikkonen, Wallin ja Kalli. Sen jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen otamme toisen debattikierroksen.

14.31 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio, käytännössä maa- ja metsätalousministeriö, ohjaa Metsähallitusta omistajapolitiikan kautta tuloneuvotteluprosessin avulla, mutta valitettavasti Metsähallitus on linjannut ja toteuttaa tänäkin talvena jopa kolmen kuukauden mittaiset lomautukset Metsähallituksen metsätalousyhtiön metsureille, ja kuitenkin tekemätöntä työtä löytyisi tällekin ajalle todella paljon. Otan esimerkiksi suojelualueitten palveluvarustuksen ja rakenteet, jotka ovat monin paikoin täysin hunningolla. Jos näitä suojelualueita perustetaan, niin kai niitä pitää olla varaa silloin ylläpitääkin. Ja olisi hyvä, jos näkisi valtiolla edes yhdenkin sellaisen organisaation, joka pitäisi paremman huolen omasta ikääntyvästä työvoimastaan, niin että valtio ja Metsähallitus voisivat tarjota ikääntyneille metsureille kunniallisen saattohoidon eläkkeelle — ja pääpaino nimenomaan sanalla "kunniallinen".

14.32 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus suunnittelee rajuja hakkuiden lisäyksiä, jopa 15 miljoonaa kuutiota vuosittain, ja siksi onkin äärimmäisen tärkeää, että jos hakkuita lisätään, niin huolehditaan siitä, että se tehdään kestävästi eliikkä varmistetaan monimuotoisuuden turvaaminen sekä se, että hiilivarastot säilyvät eivätkä pienene tulevana vuosina. Metso-rahaja on pikkasen tässä lisätty, mutta täytyy muistaa, että takana on hurjat leikkaukset ja näilläkin lisäyksillä ei vielä päästä niihin pinta-alatavoitteisiin, mitä on ollut. Tähän tarvitaan ehdottomasti lisäpanostuksia, etenkin kun tiedämme, että Metso-suojeluohjelma on hyvin laajasti hyväksytty ja omistajien kannalta myös haluttu.

Bioenergian sijaan tarvitaan lisää satsauksia uusiutuvaan energiaan. Biokaasu ja sen edistäminen ovat yksi semmoinen kohta, mihin toivoisin, että hallitus olisi enemmän kiinnittänyt huomiota, niin kuin me vihreät varjobudjetissamme teimme.

14.33 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos erinomaisista puheenvuoroista. Hyvä, että meillä on kaikilla yhteinen huoli siitä, että saadaan alalle jatkajia. Minua eilen ilahdutti suuresti, kun minä luin eilisen Helsingin Sanomat, jossa sanottiin: "Maaseudun tulevaisuuteen riittää uskoa. Suomen viljelijöiden keski-ikä on Euroopan neljänneksi nuorin. Nuori polvi on vanhempiaan koulutetumpi, kekseliäämpi ja valmiimpi ottamaan riskejä. Tulevaisuutensa uskovilla nuorilla viljelijöillä on kolme tapaa pärjätä: jalostaminen, tilakoon kasvatus tai lisätyöt." Sanoisin vielä ministerille, että tämä maaseudun kehittäminen ja maatalouselinkeinojen pärjääminen tulevaisuudessa ovat kokonaisuus ja silloinhan pitää elinkeinotoimintaa maaseudulla myöskin monipuolistaa ja näille viljelijöille tarjota muitakin vaihtoehtoja tämän viljelyn lisäksi. Tällä hetkellä vain 40 prosenttia on päätoimisia viljelijöitä ja 60 prosenttia jo omaa joitakin uusia elinkeinoja.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

14.34 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuteen parhaiten vaikutetaan koko elintarvikeklusterin tulevaisuudenuskolla, ennustettavuudella ja kaikilla niillä toimilla, joilla luodaan uskoa ja vahvistetaan tätä henkeä. Erityisen tärkeätä on se, että tuet, jotka kuuluvat viljelijöille, maksetaan ajallaan, ja erittäin tärkeätä on, että viljelijät parantavat tuottavuutta, ja se toteutuu ainoastaan investointien kautta. Sen tähden nimenomaan Maatilatalouden kehittämisrahastolla tulee jatkossakin olemaan keskeinen rooli. Nämä kaikki toimet vaikuttavat siihen, miten me rakennamme alustan huoltovarmuudelle ja koko elintarvikeklusterin tulevaisuudelle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Leppä, 5 minuuttia.

14.35 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Puhemies! Kiitoksia erinomaisista kysymyksistä ja erityisesti erinomaisista evästyksistä ja kommentteista.

Aloitetaan LULUCF:stä ja siinä tapahtuneesta ratkaisusta. Se iso kuva, joka voisi oikeastaan yksinkertaistaa sen, mikä muuttui, muuttui nyt niinpäin, että nyt katsotaan metsien käytön osalta tulevaisuuteen eikä menneisyyteen. Silloin se tekee oikeutta sille, miten tulevaisuudessa kukin Euroopan unionin jäsenmaa metsiään käyttää niin, että se on aina kaikissa tilanteissa kestävä. Tämä sopii Suomelle erinomaisen hyvin. Se tekee myös oikeutta jäsenmaiden välillä. Siksi on tärkeää, että me pidämme aina huolen siitä, että hakkuut ovat pienemmät kuin kasvut eli meidän hiilivarastomme koko ajan kasvaa ja että me yhä enemmän ja pidemmälle jalostuksessa etenemme tuotteissa ja on pitkäaikaisempia jalosteita, vaikkapa puurakentamista, puutuotteita muutoinkin enemmän. Tämä on se oleellisen tärkeä osio, mikä tässä LULUCF:ssä muuttui, ja siksi pidän sitä hyvänä asiana. Se on iso työ, että saatiin Euroopan unionissa ymmärrys tälle asialle, miten Suomessa vastuullisella tavalla, kestäväällä tavalla metsiä hoidetaan.

Katovuosiasia — miten tuo 25 miljoonaa, miten sitten jatkossa tapahtuu? Vakuutusmaksuveron poistamista selvitetään tällä hetkellä yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Se selvitys on jo pitkällä. Siitä kuullaan sitten, kun se valmistuu. Sitten valtiotakausjärjestelmän pysyvyyttä myöskin valmistellaan tällä hetkellä, joka tuli esille tämän ongelman myötä. Tällainen järjestelmähän meillä oli, mutta se oli väliaikainen, ja nyt sitä rakennetaan niin, että siitä tulisi pysyvä. Myös tätä rahastomallia, joka on uusi idea ja uusi ajatus, viedään eteenpäin ja myöskin sitä selvitystä tehdään, jotta me saisimme sitä turvaa tällaisia vuosia varten, jotta viljelijät voisivat valmistautua paremmin mahdollisiin ongelmiin, joita tämänkaltaisen vuosi aiheutti.

Maatilojen yhtiöittämisasia oli kovin tervetullut. Selkeästi sille on ollut tilausta, ja useat tilat harkitsevat yhtiöittämistä. Sen lisäksi, että me saamme sillä sukupolvenvaihdoksia aikaan, sillä myöskin vaiheistettua sukupolvenvaihdosta on silloin helpompi tehdä. Metsälahjavähennys on yksi keino, jolla tätä metsätilojen kokoa halutaan kasvattaa ja samoin siellä saada sukupolvenvaihdoksia aikaan.

Huoltovarmuus on todellakin merkittävä asia. Se on meille kansallisesti yhteinen asia jo lähtien siitä, että pelkästään ruuantuotannon osalta elintarvikeketjussa toimii 340 000 suomalaista työntekijää. Se on valtavan iso määrä. Jollei meillä ole omaa alkutuotantoa, jos alkutuotanto ei ole kannattavaa, ei meillä ole myöskään tällaista määrää jalostavia työntekijöitä. Se on päivänselvä asia. Siksi siitä pitää pitää huoli.

Sen lisäksi energia-asia: biokaasun — aivan oikein, niin kuin täällä nousi esille — edistäminen on äärimmäisen tärkeää. Siemenhuolto on myöskin uhattuna tällaisen vuoden jäl-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

jiltä ja samoin rehuhuolenpito ja moni moni muu asia, joka liittyy huoltovarmuuteen, ihan sitten jo siihen huoltovarmuuslainsäädäntöasiaan.

No, mitä haluan sanoa tulevaisuuden viljelijöille? Se on sitä, että tämä ala on ehdottomasti tulevaisuuden ala. Maailmalla väkiluku kasvaa, ruokaa tarvitaan selkeästi enemmän kuin nyt. Erityisesti turvalliselle, laadukkaalle, jäljitettävälle ruualle on kysyntää. Jos mikä niin Suomi ja suomalainen ruoka, suomalainen viljelijä pystyy tähän vastaamaan. Siksi tälle alalle on kysyntää. Sitä kannustusta, sitä maauskoa, uskoa siihen, että näin on, me haluamme kaikki jatkossakin levittää lisää.

Edustaja Koski täällä kysyi, mitä muita keinoja on. Kyllä, osaaminen, mihin myöskin valiokunta kiinnitti erityistä huomiota ja mihin se lisäsi myöskin määrärahoja. Hyvä! Se osaamisen kehittäminen, uuden teknologian käyttöönotto, uudet investoinnit, uudet toimintamallit, ne ovat keskeisiä kilpailukyvyn kannalta. Siinä pitää myös viljelijöiden itsensä olla, totta kai, valveilla niin kuin he ovatkin.

Olen samaa mieltä Luken rahoituksesta. [Puhemies koputtaa] Siinä on ammottava aukko, siitä ei päästä yli eikä ympäri. Siksi näitä rahoitusjärjestelmiä on syytä tarkistella ja tarkastella kriittisesti, ovatko ne nyt senkaltaisessa muodossa, missä niiden pitää olla, suhteessa siihen, mitä me yhteisesti tavoittelemme biotalouden osalta. Se on oleellisen tärkeä asia.

Mutta, puhemies, loppuihin varmaan pystyn vastaamaan sitten seuraavassa puheenvuorossani. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

14.41 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä vastauksesta ja hyvästä toiminnasta. Elintarvikemarkkinalain osalta ovat odotukset erittäin korkealla. Me tarvitsemme siihen ketjuun pelisääntöjä, koska nykyinen tilanne ei voi jatkua, että kauppa ketjun vahvimpana lenkinä asettaa reunaehdot muille toimijoille. Pitää löytyä reilun kaupan säädökset, ja sen takia elintarvikemarkkinalailta ja sen mahdollisuuksista odotetaan paljon.

Täällä on noussut esille tämä luonnonvarojen tutkimus. Olen siitä erittäin huolissani siitä syystä, että viime vaalikaudella kaikki tutkimusrahat siirrettiin yhteiseen pottiin mutta valtion tutkimusstrategia ei tunne biotaloutta lainkaan. Tämä, hyvä ministeri, pitää korjata mahdollisimman kiireesti. Sinne siirrettiin lähes 20 miljoonaa ja vajaan kolmen vuoden aikana on takaisin saatu 4 miljoonaa. Eihän tämä ole mistään kotoisin. Tämä järjestelmä pitää todella, niin kuin ministeri sanoikin, tarkistella uudelleen.

Kaiken kaikkiaan yhdyn niihin ajatuksiin, jotka täällä ovat olleet esilläkin, että koko ketju pärjää, jos ketjun kaikki toimijat pärjäävät. [Puhemies koputtaa] Sen takia me tarvitsemme yhteistyötä ketjussa.

14.42 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus asetti Suomelle kansalliset luomutavoitteet, jotka tämä hallitus on ohjelmassaan hyväksynyt, eli vuonna 2020 tulisi olla Suomen peltoalasta luomutuotannossa 20 prosenttia ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruuasta 20 prosenttia luomua. Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista ratkaisemaan Suomeen perustettiin vuonna 2012 Luomuinstituutti, ja se sijaitsee Mikkeliissä. Hiukan ollaan nyt hämmästyneitä siitä, että tälle Luomuinstituutille

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tuutille ei olekaan rahoitusta varmistunut, vaikka ministeri Tiilikainen alkuvuonna sanoi, että nyt se on budjetissa. Eli mitä tapahtui Luomuinstituutin rahoille? Huomasin, että jaosto on antanut Pro Luomu -yhdistykselle 100 000 euroa. Miksi valtio ei tue itse asettamaan-
sa Luomuinstituuttia?

14.43 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Varmaan joku ihmettelee, mitä se Eero tähän asiaan puuttuu, mutta 50 vuotta olen seurannut vaimoni kotitalan menestymistä tai vaikeuksia. Laskin kerran, että vehnän ostovoima viljelijälle on alentunut kolmannekseen 50 vuoden aikana. Samaan aikaan tietysti tilakoot ovat muuttuneet ja tuotanto on parantunut, mutta tuntuu mahdottomalta, että tällaisella bulkkituotannolla pystyisi puristamaan edes kaupan ostajaa maksamaan parempaa hintaa, vaan kyllä se tulee erikoistuotteista, joissa ei ole samanlaista kilpailua kuin näissä peruselintarvikkeissa. Sieltä tulee vastaan sitten tämä huoltovarmuus. Olen ymmärtänyt, että leipäviljan ja peruskarjatuotteiden varastointi yli vuoden on mahdollista, mutta perustuotannolla jatkuvan tuloksen tekeminen voi olla äärimmäisen vaikeata. Vaimoni kotitalalla taitaa tällä hetkellä olla yli 250 hehtaaria vehnää ja silti [Puhemies koputtaa] vaikeuksia on jatkuvasti.

14.44 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden yrittäjätulo on valitettavasti laskenut trendinomaisesti jo toistakymmentä vuotta. Vielä 2000-luvun alkupuolella yrittäjätuloa jäi yli miljardi euroa, nyt enää noin 300 miljoonaa. Maatalouden velkaantuneisuus on kääntynyt selvään nousuun. Velkojen suhde liikevaihtoon eli suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut vuoden 2012 76 prosentista vuoden 2016 96 prosenttiin. Kun tähän lisätään vielä se, että maataloustukiin kohdistuu merkittäviä laskupaineita, on selvää, että tuottajahintoja pitää pystyä vahvistamaan, jotta tuotanto olisi kannattavaa ja jotta sen jatkuvuus ja huoltovarmuus voitaisiin turvata. Viime vuosina on kuitenkin käynyt niin, että alkutuotannon osuus kuluttajahinnoista on vahvistumisen sijaan laskenut.

Ministeri on tehnyt erinomaista työtä, asiat ovat edenneet, mutta koska tilanne on edelleen erittäin kriittinen, tiedustelen, mitä hallitus voi ja aikoo tehdä, jotta tuottajan osuus ruuan hinnasta kääntyisi nousuun, jotta tuottajan asema markkinoilla vahvistuisi.

14.45 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja ja tärkeitä asioita. Laajennan kuitenkin vähän asiaa. Viime kaudella olen jo nostonut jousimetsästysasioita esille, ja ensimmäiseksi haluan kiittää siitä, että nämä asiat ovat menneet eteenpäin. Mutta jatkokysymys luonnollisesti: onko mahdollisesti kehitettävä alaa vielä eteenpäin, esimerkiksi erilaisilla suojelualueilla jousella metsästämistä, joka lisäisi turismia, ja katsottava myös riistalajivalikoimaa eteenpäin? Sitten vielä muihinkin metsästysmuotoihin: miten metsästyksen kiinnostavuutta voidaan lisätä? Harrastusmuoto hieman ukkoontuu, eli nuoriin pitää saada enemmän intoa. Mitä keinoja tähän löytyy?

14.46 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ensinnäkin ministerille uutterasta työstä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi. Kysyisin lähinnä tuosta tilus- ja kiinteistörakenteesta. Kuten tiedämme, pirstoutunut kiinteistörakenne heikentää maatalouden kannattavuutta oleellisesti, ja näillä tilusjärjestelyillä kasvatetaan lohko- ja palstakokoja sekä samalla lyhennetään kulkumatkoja eri palstoille. Vuodesta 2012 alkaen vuosittaisen tilusjärjestelyn kohteena oleva pinta-ala on vähentynyt 10 000

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

hehtaarista 6 000 hehtaariin johtuen määrärahojen alentumisesta. Nyt on budjetissa esitetty valiokunnan käsittelyn jälkeen 4,2 miljoonaa euroa näihin tilusjärjestelyihin. Niillä käytännössä toteutetaan eteenpäin jo käynnissä olevia hankkeita — uusia ei pystytä aloittamaan. Kysyisinkin ministeriltä: onko tämä tilusjärjestelyn tarve vähentynyt suhteessa määrärahojen vähentymiseen, ja onko määräraha riittävä turvaamaan riittävät tilusjärjestelyt jatkossa?

14.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kannattavuuskeskustelua on hyvä jatkaa, ja niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa todettu, tarvitaan varmasti toimenpiteitä koko tässä ketjussa. On varmaan niitä toimenpiteitä, joita sitten tuottajat itse pystyvät tekemään siinä ja joilla he investoivat uuteen tuotantoon, kehittävät uusia toimintatapoja ja ottavat uutta teknologiaa käyttöön ja miettivät myös uusia tuotteita. Tähänhän myös ministeri hyvin viittasi, että täällä elintarvikeketjussa on tulevaisuudessa kyllä huutava pula erilaisista uusista tuotteista, ja siinä meillä Suomessa olisi kyllä varmasti paljon annettavaa.

Sitten se toinen keskeinen kysymys liittyy siihen, miten tässä koko elintarvikeketjussa se elintarviketulo jaetaan oikeudenmukaisemmin, jotta myös tuottaja saisi siitä suuremman osan kuin tällä hetkellä. Kun näitä puheenvuoroja täällä on kuunnellut, niin varmaan kyllä yhteistä tahtoa löytyy valtavasti, jotta tässä mentäisiin parempaan suuntaan, että ei aina se kate jäisi sinne kauppaan [Puhemies koputtaa] vaan tulisi myös alemmas siinä elintarvikeketjussa.

14.49 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kannattavuus ja viljelijöiden jaksaminen kulkevat käsi kädessä. Kun tuotanto on kannattavaa, niin silloin jaksaa, ja kun jaksaa, niin silloin pystyy paremmin niitä töitä myöskin tekemään ja murheita on vähemmän. On selvää, että suuri osa viljelijöiden työn kannattavuudesta pitää saada toimimaan markkinoiden ja kotimaisen kysynnän kautta niin, että me jokainen ostamme enemmän suomalaisia tuotteita ja että se suomalaisen viljelijän osuus siitä tuotteen hinnanmuodostuksesta on kohdallaan.

Mutta, herra ministeri, kysyisin viennin edistämisestä, Suomessa kun tuotetaan maailman puhtainta, antibioottivapaata ruokaa, jolle on kysyntää maailmalla. Sille on kysyntään, jos niin halutaan. Nyt, kun Tekes ja Finpro yhdistyvät Business Finlandiksi ja elintarvikevientiä haluamme edistää, kuinka maa- ja metsätalousministeriön puolella kiinnitetään huomiota nimenomaan elintarvikevientiin ja sen edistämiseen, [Puhemies koputtaa] ja kuinka me saamme lisää osuutta suomalaiselle ruoalle maailmalla?

14.50 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lepä äsken puheenvuorossaan, kuten myös edustaja Savola äsken tuossa omassaan, kiinnitti huomiota siihen, että suomalainen ruoka on arvostettua maailmalla. Hallitus käsittääkseni on raivannut tietä neuvottelemalla vientisopimuksia muun muassa Kaukoitään tai luomalla mahdollisuuksia siihen, että esimerkiksi suomalaista sianlihan tuotantoa voitaisiin suuressa mittakaavassa viedä sinne. Tämähän on erittäin hyvä asia, mutta varmaankin on niin, että ainoastaan ministeriössä on tällä hetkellä kootusti keskitetty tieto siitä, kuinka hyvin tässä viennissä on sitten onnistuttu. Onko pää niin sanotusti auki, ja liikkuuko tavara sinne, ja kuinka hyvin kauppa käy? Tästä mielellämme kuulisimme lisää.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Toinen kysymys koskien metsästyskokeeseen liittyvää ampumakoetta: olisiko mahdollista harkita vaihtoehtoa, että tämän ampumakokeen, esimerkiksi hirvikokeen tai karhukokeen, voisi suorittaa sisäämpumaradalla niin sanottuun videomaaliin? Näitä tällaisia sisäämpumaratoja on Suomeen alkanut ilmestyä, ja niissä ampumaolosuhteet ovat hyvät. [Puhemies koputtaa] Varmasti se houkuttelisi nuoriakin harrastuksen pariin paremmin, kun olisi enemmän valinnanvaraa ampumakokeen suorituspaikan suhteen.

14.51 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että meillä on valtiontalouden vahvistumisen yksi kivijalka se, että metsisämme on alkanut tapahtua. On aivan ihmeellistä se, kun kuulee tässä salissa puheenvuoroja siitä, että meillä olisi suomalaisia metsiä uhkaamassa joku kamala vahinko. Päinvastoin, meillä on valoisa tulevaisuus tässä asiassa. Töitä on vaikka kuinka paljon. Onhan siellä ongelmiaakin. Meillä on Kemera-rahoista puutetta, taimikon hoidossa on ongelmia, mutta nehan ovat meille vain haasteita sitä varten, että panemme nämä metsämme kuntoon ja luomme uutta elintasoja tähän maahan. Meille on annettu semmoinen aarre hoidettavaksemme, joka meidän pitää hoitaa kunnolla, koska tällä pääomalla me sekä hoidamme ilmastoa että pidämme hyvän hiilivaraston tämän maan rajojen sisäpuolella. Tämä on loistava mahdollisuus.

Toinen asia: arvoisalle ministerille toivomus siitä, että kotimaisen elintarvikkeen markkinointi tässä maassa pitää saada entistäkin paremmaksi, koska huoltovarmuus on se ainoa seikka, se on se halvin henkivakuutus, mitä Suomi-niminen valtio tässä maailmassa pitää itsellään. Kun on omat eväät, niin ei koskaan nälkä iske.

14.52 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n kaavailema tulospalkkiojärjestelmä koskien ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamista on otettu meillä aika myönteisesti vastaan ja siinä nähdään jopa mahdollisuuksia suomalaiselle maataloudelle ja viljelijöille. Onkin tietysti hyvä, että tukipolitiikka muuttuu koko ajan vastikkeellisempaan suuntaan niin, että maksetaan tuloksellisesta toiminnasta ja että samalla lisätään paikallisten jäsenmaiden päätösvaltaa. Suomalaiset viljelijät ovat tunnetusti jo perinteisestikin hoitaneet ympäristövelvoitteet ympäristövastuullisesti hyvin kestäväällä tavalla esimerkiksi lannoite- ja kasvinsuojeluasioitten suhteen. Miten, arvoisa ministeri, kommentoisit tätä uutta EU:n suunnasta tullutta esitystä, ja miten varmistetaan se, että meidän hyvä lähtötasomme otetaan huomioon sillä tavalla, että viljelijät todellakin sitten hyötyvät niistä mahdollisista panoksista, investoinneista, joita ympäristön eteen tullaan tekemään?

14.53 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin suuret kiitokset ministeri Lepälle monipuolisesta työstä suomalaisen ruuantuotannon menestyksen puolesta sekä Suomessa että ulkomailla ja kiitokset valtiovarainvaliokunnalle asianomaiselle jaostolle erityisesti Suomen Hevostietokeskuksen panoksesta. Työ suomalaisen hevosen puolesta Kiuruvedellä jatkuu.

Pari sanaa tästä Välitä viljelijästä -hankkeesta. Mela viisaasti tekee Välitä viljelijästä -hankkeen alla erilaisia hankkeita, joilla pyritään tukemaan suomalaisia ruuantuottajia henkisessä hädässä, masennuksessa, uupumisessa taloudellisten huolien alla. Eräs asia, minkä haluaisin tässä yhteydessä ottaa esille — en tiedä, onko ministerillä tähän mitään vastattavaa, mutta haluan tähän keskusteluun tuoda esille — on itsemurhien ehkäisy valta-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kunnallisen kriisipuhelimen kautta. Erilaisia kriisipuhelimia on, mutta ei sellaista, josta löytyisi vertaistukea nimenomaan viljelijöille. Mitä tämän eteen voisimme tehdä?

14.54 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri varmasti arvaa, että edustajana haluan kysyä siitä samasta asiasta, mistä olemme usein tässä salissa vaihtaneet muutaman sanan, eli eläinsuojelusta ja sen tämänhetkisestä tilanteesta. Ensinnäkin pitäisin hyvänä, että nyt vihdoinkin päätettäisiin palauttaa eläinsuojeluvaltuutetun virka. Se olisi tosi tärkeää. Me sosiaalidemokraatit edellisellä hallituskaudella ajoimme silloin tämän viran, ja olisi mielestäni hyvin perusteltua, että tämä hallitus nyt vihdoinkin sen palauttaisi.

Puhemies! Toinen asia, mikä on hyvin tärkeä, on eläinsuojelulaki ja se, että siitä tulee hyvä, edistyksellinen ja eettisesti korkea-arvoinen. Se on osaltaan tae, että suomalainen ruoka esimerkiksi nauttii korkeaa arvostusta myös muualla. Voi olla kilpailuvaltti, että meidän tuotantoeläimiämme kohdellaan asianmukaisesti ja hyvin. Tässä luonnoksessahan on vielä monia kohtia, mitkä vaativat petraamista tyyliin vaikkapa tämä juomaveden saantikysymys ja monet muut, [Puhemies koputtaa] ja minä haluaisin nyt kysyä ministeriltä: koska tämä laki on edistyksellisessä muodossa tulossa eduskuntaan?

14.56 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! EU-asiaa: Ensinnäkin kiitos ministeri Lepälle, teitte suomenhevosen työn tuossa LULUCF-asiassa yhdessä muiden ministerien kanssa. Toinen asia: Nyt puhutaan, että EU:n maatalouspolitiikkaan tulisi kansallista liikkuvuutta. Meillä on siellä nyt tämä energiaveron palautus notifikaationa. Minusta sitä ei pitäisi tarvita sinne ollenkaan lähettää. Nyt se on lähetetty, mutta sieltä pitää tulla kyllä nopeasti vastaus. Ei tällaisia asioita pidä EU:n byrokratiassa viivyttää. No, kolmas asia on, että on brexit. Suomen ei pidä lähteä nyt EU:n prosenttiliikkeeseen mukaan, muuten me emme pysty näitä elintarviketaloutemme omia, aivan välttämättömiä tarpeita hoitamaan. Ja neljäs asia on, että tuo ilmastonmuutos näkyy jo pirtin ikkunoista. EU:n ruokastrategiassa tulevalla rahoituskaudella on varauduttava myöskin ilmastonmuutokseen aivan uudella tavalla [Puhemies koputtaa] myöskin Suomen omaan tuotantoon liittyen. Miten kommentoitte tätä?

14.57 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille aktiivisesta toiminnasta — voisi sanoa, että proaktiivisesta toiminnasta. Tässä on hyvä ollut katsoa ministerin työtä, varsinkin LULUCF:ssä. Ja tällä hetkellä taitaa meidän ministeri Tiilikainen olla neuvottelemassa RED II:sta, ja toivotaan myös siinä menestystä, että saamme senkin kohdalleen. Kiitos meidän jaokselle tästä 4H-rahoituksesta, joka tähän tuli lisänä. Toivottavasti se olisi myös budjetissa ensi vuonna mukana, niin ettei tarvitsisi keskustella siitä.

Tuo nuorten osuus tässä viljelyssä: Hyvin moni poika joutuu, tai nainen, ottamaan vastaan koko tilan viljelykset, ja tilojen tasearvot ovat aika isot. Meillä on oikeastaan iso ongelma nämä maaseudun alenevat vakuusarvot, millä tavalla me rahoitamme erilaisia kiinteistöjä. Tulisiko meidän edelleen vielä kehittää tätä valtion rahoitusta, takuujärjestelmää, millä voitaisiin helpottaa maaseudun osuutta?

Ja vielä mitä petoihin tulee, kiitän ministeriä siitä, että on aktiivisen otteen ottanut: on saatu riittävästi petoihinkin metsästyslupia, ainakin [Puhemies koputtaa] susien osalta.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

14.58 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän myös ministeri Leppää asiantuntevista teoista maanviljelijöiden hyväksi, varmaan siinä oma ammattitaita auttaa.

Haluaisin kiinnittää huomiota maaseudun tieverkostoon. Alempiasteinen tieverkosto täytyy saada kuntoon siksi, että maitoautot, metsäautot liikkuvat siellä. Metsäteiden rakentamisesta esittäisin kysymyksen: mistä johtuu, että niitä teitä ei kuitenkaan rakenneta? Tietääkseni sinne on kohtuullisen hyvin varattu rahoja kuitenkin, mutta ei tapahdu riittävästi rakentamisen puolella.

Yksittäisenä asiana tämä 4H-järjestön tukeminen on tärkeä asia, koska sehän on järjestö, joka on toiminnallaan levittäytynyt ympäri Suomea, ja siitä nuoret saavat hyvää harjaantumista, niin kuin tuo H-kirjain sitä omalta osaltaan osoittaa.

Ja tämä pakurin tutkimus vaatisi [Puhemies koputtaa] vielä vähän isomman keskustelun, se on mielenkiintoinen asia.

14.59 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä meillä on käynnissä monia metsäteollisuuden investointihankkeita ympäri maata, ja näitä on odotettu pitkään, jotta me saamme meidän metsämme parempaan käyttöön. Metsät todella kasvavat koko ajan kovempaa vauhtia, ja jatkossa niitä edelleenkin käytetään vähemmän kuin mitä ne kasvavat vuosittain. Mutta jotta näitä teollisuuden investointeja saadaan aikaiseksi, tarvitaan yhteiskunnan tukea sillä tavalla, että pystytään aivan uusia aloja ja aivan uusia tuotteita tekeviä yrityksiä saamaan liikkeelle. Niissä on monesti hyvin korkea jalostusaste ja hyvin teknologiapainotteisista tuotteista kysymys. Olisin kysynyt ministeriltä: miten olette esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön kanssa vieneet näitä asioita eteenpäin? Sitten olisin kysynyt myös näistä koulutuspaikoista: mikä on yhteistyö opetusministeriön kanssa, että tämän alan koulutuspaikkoja saadaan merkittävästi lisättyä? Sille on [Puhemies koputtaa] tarvetta.

15.00 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattava maatalous ja jaksava viljelijä ovat huoltovarmuuden perusta, josta huoltovarmuudesta on puhuttu täällä kiitettävän paljon. Sehän on koko kansan kysymys, koko kansan asia, kansallinen asia, että meillä on ruokaa, energiaa ja vettä omasta takaa kaikissa tilanteissa, mitä eteen voi kansakunnalle tulla, ja siinä suhteessa akilleenkantapää ovat tuotantopanokset. Maatalouskoneista ja polttoaineista liikkeelle lähtien me emme ole läheskään omavaraisia.

Tulevaisuudenuskoa viljelijä tarvitsee. On niitä uutisia, joihin edustaja Harry Wallin viittasi, myönteisiä uutisia, onneksi niitä tietysti myös kerrotaan julkisuuteen, mutta on myös toisenlaisia, negatiivisempia uutisia. Pienikin teko kannattavuuden parantamiseksi merkitsee kyllä paljon tällä hetkellä tulevaisuudenuskon kannalta, ja sillä, että kotimainen ja paikallinen ruoka tekevät kauppansa, on äärettömän iso merkitys tämän tulevaisuudenuskon kannalta.

Minulla on kysymys tästä huoltovarmuudesta, herra ministeri: katsotteko te asiaa tältä laajemmalla kannalta, myös tuotantopanoksen näkökulmasta?

15.01 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kalastus on yksi tärkeä elinkeino, ja me olemme vannoneet kotimaisen kalan nimeen. Olisin kysynyt ministeri Lepältä: kuinka ympäristöministeriön kanssa keskustelua voitaisiin kehittää niin, että voisimme aidosti ruveta katsomaan hylkeiden kannanhoitosuunnitelmaa? Meillä on

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

vuoden 2003 laskennoissa arvioitu olevan hylkeitä 43 000 ja 26 000 pesivää merimetsopariskuntaa, jotka kalastavat enemmän kuin kalastajat pystyvät kalastamaan, ja erityisesti rannikkokalastukselle tämä on iso ongelma. Mikä tässä on surullista, on se, että tämä asettaa rannikkokalastuksen ja pohjoisten jokivarsien turistikalastuksia tarjoavat yritykset vastakkain. Nyt pitäisi tämä luottamuksen välistä syövä hylje pystyä poistamaan niin, että sen kanta olisi luonnollinen merialueilla.

15.02 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minuun on tehnyt suuren vaikutuksen maatalousyrittämisen moniammatillisuus ja monimuotoisuus. Itselläni on suvussa vaimon kautta maatilayrittäjiä, lihayrittäjiä, jotka tekevät sen oman siivunsa joulupöytään varsin isosta paketista. Pienellä siivulla tehdään ensiksi ruoka muille ja siitä yritetään sitten ottaa myös leipä itselle ja perheelle.

Se, mihin edustaja Kääriäinenkin viittasi ja omassa ensimmäisessä puheenvuorossani viittasin, oli tämä huoltovarmuusteema, ja puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajan roolissa kun katselee puolustusvaliokunnassa tätä yhteiskuntaa usein ikään kuin tähtäimen läpi ja näiden uhkien läpi ja myös muiden uhkien kuin sotilaallisten uhkien läpi, niin oli ilahduttavaa kuulla, että ministeri tämän huoltovarmuusasian näkee näin tärkeänä ja keskeisenä. Kysyisinkin: miten ministerinä näette, olisiko syytä käydä vaikka eduskunnassa joskus vähän laajempi keskustelu tästä huoltovarmuudesta? Viittasin siihen, että maatalousyrittäminen on monimuotoista, ja myös tämä huoltovarmuuskulma on laaja ja monet politiikan lohkot läpäisevä.

15.04 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden ja kotimaisen ruuantuotannon kannattavuudenkin kannalta tietysti kotimaisen ruuan kysyntä täällä Suomessa on merkittävä asia, ja tiedustelisinkin: nyt kun meillä on aika tuore hankintalaki, oletteko ministeriössä nähneet, että se olisi vaikuttanut siihen suuntaan lähiruuan kotimaisen kulutuksen suhteen kuin tavoiteltiin, että ainakin julkisissa keittiöissä olisi pääasiassa sitä suomalaista, kotimaista puhdasta lähiruokaa, ja näkykö tämä ministeriön toimissa jollain tavalla, että tätä vauhditettaisiin?

Mutta ilmastonmuutos todella näkyy pirtin ikkunasta, ja sen suhteen on tietysti positiivinen asia, että tuosta EU:n ilmastosääntely-LULUCF-päätöksestä saatiin aivan kelvollinen, kun siihen lisättiin mukaan tämä nieluraportointi, joka siis tarkoittaa, että Euroopan komission tulee varmistaa, että EU saavuttaa nämä vuodelle 2030 asetetut tavoitteet 40 prosentin päästövähennyksistä. Eli jos siis nieluja merkittävästi pienennetään, tämä täytyy muilla sektoreilla sitten kompensoida. Lopullinen kanta [Puhemies koputtaa] riippuu komission tulkinnasta toki.

15.05 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisilta tulee yhä enemmän ja yhä kärkevämpää palautetta petojen aiheuttamista vahingoista. Kansalaiset ovat ihmetelleet vahinkojen määrää ja ennen kaikkea korvausperusteita. Saamani palautteen perusteella lypsylehmän hankintahinta on ollut noin 1 500 euroa, mutta jos sen peto raatelee, korvausta voi saada noin 750 euroa eli puolet eläimen käyvästä arvosta. Eräs lammastilallinen kertoi, että häneltä olivat sudet raadelleet lampaista ja osa kuoli kedolle ja osa jouduttiin elinkelvottomina lopettamaan. Eläimet piti kuljettaa hävitettäväksi Honkajoelle, ja kuljetuskustannukset jäivät sitten tämän maatilayrittäjän kontolle. Ja tämä maatilayrittäjä pyysi kysymään ministeriltä, onko ministeriössä pohdittu, että tätä korvauskäy-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

täntöä voitaisiin ajantasaistaa, niin että vahingonkärsijä saisi vahingosta täysimääräisen korvauksen.

15.06 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä peto-asioista: Muutama vuosi takaperin kun niistä oltiin jo todella huolissaan, tilanne oli se, että ne vahingot olivat 5—6 miljoonaa. Nyttén ne alkavat lähestyä jo 10:tä miljoonaa, ja silloin kun tuo 10 miljoonaa sovittiin EU:n kanssa, ei kukaan edes uskonut, että tällainen raja tulee täyttymään. Nyt sitten esitänkin kysymyksen: mitä ollaan tekemässä, että porotalous-alueella, missä näistä vahingoista suurin osa toteutuu, ne saadaan oikeasti vähenemään? Vaikka mitä toimenpiteitä on näennäisesti tehty, emme ole saaneet kuitenkaan niitä petovahinkoja vähenemään siellä poronhoitoalueella. Erityisesti olen huolestunut itärajalla olevista haaskakuvasasioista. Haaskakuvaspaikkoja on tullut koko ajan vain lisää, ja vahingot ovat siellä todella paljon lisääntyneet.

Nyt sitten ahma-asioista: Toivon todella, että vahinkoja aiheuttavien ahmojen poistamista voitaisiin jatkaa, sillä se on tuottanut hyviä tuloksia ja sillä ei kuitenkaan ole tietojeni mukaan hävitetty yhtään sellaista ahmaa, joka olisi ollut [Puhemies koputtaa] pennullinen ahma.

15.07 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen otti tuossa esille tärkeän asian, jota olisin itsekin kysynyt: milloin eläinsuojelulaki on tulolla? Sitä on odotettu tosi kauan.

Mutta täällä on puhuttu hevosista, ja me varmasti kaikki tiedämme, että erityisesti suomenhevonen oli sodissa ja jälleenrakentamisessa ensiarvoisen tärkeä. Veteraanitkin ovat näistä meille kertoneet. Perussuomalaisilla on tällainen ajatus, että suomenhevonen olisi maamme itsenäisyyden juhlaeläin. Se ei maksaisi mitään, ja se olisi erittäin hieno ele ja myös innostus näille kasvattajille. Itsekin suomenhevosen omistajana minulle on erittäin tärkeää sen lajin säilyminen. Se on hyvin omalaatuinen. Suosittelen kaikkia kuuntelemaan Huojuva lato -yhtyeen kappaletta Suomenhevonen. Minusta tämä on erittäin ihanasti sanottu: "Ja kun Kannaksella ryskyivät tankit, oli pakkanen, hanki — sinä olit konettakin luotettavampi." "Sulla ukkini raivasi pellot." Mitä mieltä olette, ministeri, voisiko suomenhevonen olla Suomen itsenäisyyden juhlaeläin?

15.08 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, hevonen käy kylä juhlaeläimeksi, mutta kun meillä on tämä susiongelma. Edustaja Hongistokin viittasi tähän, ja tosiaan sehän on se, että Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla nämä susiongelmat ovat arkipäivää. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan rannikkoseudulla on kirjattu jopa toistasataa pihakäyntiä syksystä lähtien, ja nämä tiedot löytyvät Luonnonvarakeskuksen Tassu-järjestelmästä. Riistakeskuksesta arvioidaan, että näin runsas pihapiireissä vierailu on melko harvinaista. Arvoisa ministeri, meillä se ei ole enää harvinaista, vaan se on, niin kuin sanoin, arkipäivää. Susiongelma on täysin pitelemätön, ja sudet oleskelevat ihmisten pihamaillakin ja ovat täysin pelkäämätöntä porukkaa. Ja sitten kun yritetään saada kaatolupaa, ne tulevat heti takaisin. Kysyisin ministeriltä: mitä te aiotte tehdä tilanteen helpottamiseksi?

15.09 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag instämmer i ledamot Östmans fråga, och jag upprepar den inte.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

En lähde toistamaan Östmanin äsken esittämää kysymystä, mutta otan kiinni siitä, mitä ministeri sanoi, että maatalous on tulevaisuuden ala. Minulla on sama näkemys. Kyllä näin on, kunhan vaan maatalous selviää niin pitkälle, että se tulevaisuus joskus koittaa. Sanoitte myös, että pitää kehittää ja oppia uutta ja tutkia ja tehdä uusia investointeja ja niin edelleen, ja se on aivan oikein. Haluankin kysyä: miten ministeri näkee, että hallitus tai ministeri tai valtiovalta voi osallistua siihen tai edesauttaa sitä, että tätä tutkimusta ja uutta tuotantoa, ehkä uusia tuotteita, uusia vientituotteita, myös saadaan markkinoille?

15.10 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin uskon, että alkutuotanto, maatalous ja metsätalous, on tulevaisuuden ala, jos ja kun me osaamme kehittää arvoketjuja ja jalostusarvoa, puhumattakaan, että saamme sitä kansainvälistettyä. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri — olemme keskustelleet tästä aika paljon viime aikoina: mitä konkreettisia toimenpiteitä teillä on sen eteen, että nämä tavoitteet toteutuvat?

Toinen kysymykseni liittyy kalastuslakiin ja kalastuksenhoitomaksun korotukseen. Olen huolissani etenkin lasten ja nuorten kalastukseen, vapaa-ajankalastukseen kohdistuvan kiinnostuksen katoamisesta. Luonto ja kalastus ovat valitettavasti entistä kaukaisempia asioita monelle kaupunkilaislapselle, ja siitä syystä kalastuksenhoitomaksun nostaminen ei ole välttämättä se oikea tapa kiinnittää perheitä ja lapsia kalastukseen. Arvoisa ministeri, miksi te lähditte tälle kalastuksenhoitomaksujen korotuksen tielle?

15.11 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ruokaselonteossa koko eduskunta antoi yhteisen selkänöjan sille, että jos elintarvikeketjun reiluuttamisessa tarvitaan lainsäädäntömuutoksia, tältä laitokselta tulee tukea. Nyt myös EU:ssa etsitään ratkaisuja alkutuottajan aseman parantamiseksi, ja siellä on puhuttu mahdollisuudesta tuottajien järjestäytyä ja sopia hinnoista. Rohkaisenkin nyt ministeriä. Mielestäni on etsikköaika toimia tässä.

Yhtä kauan kuin edustaja Korhonen on kysynyt sukupolvenvaihdoksista, olen tässä salissa kysynyt alkuperämerkinnöistä. Ilokseni tämänkin asia on mennyt eteenpäin. On hienoa, ettei tarvitse suurennuslasia enää kaupassa, kun tutkii lihapakettien kotimaisuutta. Samoin on maidossa, ja nyt sama asia siirtyy ravintoloihin. Siellä lihan ja kalan alkuperä ilmoitetaan jatkossa. Arvoisa ministeri, kuitenkin minulla olisi vielä intoa saada tätä asiaa eteenpäinkin: ovatko jalosteet jossain vaiheessa mukana?

15.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari pientä kysymystä ministerille. Onko odotettavissa mitään uudistuksia kuolinpesien metsäomaisuuteen? Voidaanko kenties edetä siihen suuntaan, että päätökset tehtäisiin määräenemmistöllä ja voitaisiin päivittää jopa se, kuka niitä yleensä omistaa ja missä päin maailmaa?

Tämmöinen vuosikysymys, minkä edustaja Kalmari täällä myös teki, on lähiteurastus ja lihan lähijalostus, sillä tänä päivänä ihmiset haluavat tuotteita, joilla on selvä tarina, että liha on kasvatettu ilman antibioottien käyttöä ja jalostettu täysin lähellä. Keski-Euroopassahan on yleinen teurastustapa, että teurastetaan lähellä, jopa ilman kuljetuksia, ja tuotteilla on selvä jäljitettävyyss- ja turvallisuuselementti, koska lihan kasvattamiseen ei ole käytetty antibiootteja. Onko mahdollista, että jossakin vaiheessa Suomessa päästään byrokraatian ohi ja tarjotaan työtä niille paikkakunnille, jotka yrittävät vähän eri tavalla jalostaa elintarvikkeita?

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

15.13 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläintautien torjunta on niin kauan kohtuu kustannustehokasta, kunnes eläintauti jalkautuu tänne meidän tuotantoeläinten pariin. Kysynkin afrikkalaisen sikaruton tilanteesta. Itsekin tiedän sen, että tuolla kaakkoiskulmalla Suomea ollaan loukkumetsästystä nyt kokeilemassa alkuvuodesta, ja toivottavasti se menestys olisi ihan ok ja saadaan siitä jatkuvuutta myöskin muille sikatiheille alueille. Se on siis todella iso riski meidän kotimaiselle sianlihatuotannolle, sianlihan viennille, kaikelle sille. Eli meidän pitää siitä pitää kynsin hampain kiinni, että tauti ei missään tapauksessa pääse meidän metsäsikoihin eikä tuotantosikoihin.

Mutta myös toinen asia tässä puheenvuorossani vielä on eläinsuojelulain uudistus. Se on todella tärkeää, että se on nyt tulossa. Toivottavasti pian päästään siitä keskustelemaan ja sitä käsittelemään. Siinä on todella korjattavia asioita, se on vanha laki. Mutta edelleen minä kysyn edustaja Viitaselta: Te perätte aina sitä eläinsuojeluasiamiestä. Silloin kun hän oli nimitettyä, mitä lisäarvoa hän toi tähän koko eläintenhoitoketjuun?

15.15 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme käyneet aika usein tämän keskustelun, viimeksi eräässä seminaarissa, missä kaikki puolueet kävivät kertomassa eläinsuojelujärjestöille siitä, että ovat sitoutuneet hyviin eläinsuojelutavoiteisiin. Mutta käytännössä on hyvin ikävää, jos asenne on sen kaltainen, että uskotaan, että eläinsuojeluvaltuutetusta ei olisi mitään hyötyä. Me olemme nähneet, että on kuitenkin hyvin tärkeää, että meillä on henkilö, joka pystyy antamaan oman asiantuntemuksensa, panostuksensa, tietotaitonsa siihen, että eläinten hyvinvointia edistetään. Kaikin puolin tämä on mielestäni nykyaikaista toimintaa, että erilaisia valtuutettuja voi olla, ja siksi pidän erittäin perusteltuna, että jatkossakin olisi. Te tiedätte, että tämä on hyvin pieni määräraha, ja toivoisin, että se pieni määräraha löytyisi, jotta saisimme myös tästä näkökulmasta Suomesta edistyksellisen eläinsuojelun kärkeen.

15.16 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiinnitän samaan asiaan huomiota, mihin edustaja Myllykoski täällä, eli merimetsotilanteeseen.

Te, ministeri Leppä, otitte vastaan joulukuun alussa Pohjanmaan rannikolta 4 600 allekirjoituksen adressin, jossa peräänkuulutettiin ison merimetsokannan hävittämistä tai ajamista pois alueelta. Myös ministeri Tiilikainen oli tässä mukana. Siellä on sekä kalastajille että maaseutuelinkeinolle suuret haitat tästä ja myöskin vapaa-ajanasujille meren rannassa.

Yhdyn myöskin edustaja Östmanin ja Hongiston tavoin tähän susihuoleen. Meillä Vaasan vaalipiirissä on arviolta noin 50 sutta, joka Luken 150—180 suden arvioon nähden olisi kolmasosa, enkä minä millään jaksakaan uskoa sitä, että Vaasan vaalipiirissä olisi kolmasosa Suomen susikannasta. Niitä on ihan viikoittain nähty, ja ne vierailevat hyvinkin lähellä. [Puhemies koputtaa] Eli onko tälle asialle tapahtumassa mitään?

15.17 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erityisen tärkeää on juuri se, että tehtäisiin ministeriöissä ja ministeriöiden välillä merimetson suhteen, mutta myös hylkeen suhteen, suunnitelmia.

Mutta toivoisin ministeriltä myös vastausta siihen, kun tässä keskustelussa esimerkiksi edustaja Blomqvist kertoi ja moni on vannonut, että maatalous on tulevaisuuden ala ja siihen uskotaan. Kysyn kuitenkin ministeri Lepältä: kuinka me voimme taata huoltovarmuuden, jos meidän viljelysmaamme, metsämme ja vesivaramme ovat globaalisti kaikkien ostettavissa? Kysyn sitä vahvasti jo siksi, että me olemme tehneet biotalouteen suunnitelmia,

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

mutta se ulkomaalainen omistaja ei välttämättä sitoudu näihin Suomen hallituksen linjauksiin ja koko yhteiskunnan näkemyksiin. Pitäisikö meidän jollakin tavalla huoltovarmuuden nimissä pystyä valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä, millä pystymme tämän omaisuutemme turvaamaan omaan käyttöömme?

15.18 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän lämpimästi ministeri Leppää siitä, että olette asettanut selvityshenkilön hevosalan kehittämiseksi. Ala on erittäin tärkeä ja työllistää tuhansia suomalaisia sekä luo meille työpaikkoja ja hyvinvointia ja elinvoimaa maaseudulle. Kuitenkin siellä monilla yrittäjillä, hevosyrittäjillä nimenomaan, on tällä hetkellä kova tilanne kannattavuuden kanssa ja he tekevät erittäin pitkää päivää, ja on tärkeää, että myöskin EU:ssa me vaikutamme niin, että saamme tänne Suomeen EU-hankerahoja, joilla kehitämme myös hevostaloutta ja erityisesti luontomatkailua, jota OECD:kin on meille suositellut.

Ja kannatan lämpimästi edustaja Meren tekemään ehdotusta, että suomenhevonen nimetään Suomen 100-vuotisjuhlavuoden juhlaeläimeksi — onhan se savipeltojen puurtaja ja [Puhemies koputtaa] karjalaisen kansan pelastaja.

15.19 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kommentoin erästä yksityiskohtaa tuolla budjetissa, ja se on vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen, jolta hallitus poisti viime vuonna tehdyssä vuoden 2017 budjetissa yhteensä miljoona euroa rahoitusta. Tänäkään vuonna muutosta parempaan ei ole tapahtunut, joten voi yhteensä laskea tapahtuneen 2 miljoonan euron leikkauksen. Minä pidän tätä kyllä vähän sellaisena silmänkääntötempuna, kun siellä budjettikirjassa ei kuitenkaan kumpanakaan vuonna ole näkynyt mitään muutosta rahoituksessa, vaan hallitus on sen miljoonan leikkauksen korvannut sillä, että Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeen alle on laitettu samansuuruinen kärkihankerahoitus, mutta ei kai näitä kärkihankerahoituksia siihen ole tarkoitettu, että niillä paikataan heikennettyä perusrahoitusta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Viljanen, ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

15.20 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksikin onnittelut ministereille ja kaikille niille tahoille, jotka ovat olleet edesauttamassa tuoreen LULUCF-päätöksen synnyssä. On hienoa, että ymmärrys suomalaisesta kestävästä metsänhoidosta on EU-tasollakin kasvanut niin paljon, että Suomen kannalta järkevä ja kestävä LULUCF-päätös oli mahdollinen. Onnittelut siitä.

Mutta nyt, kun metsien käytön lisääminen on tehty poliittisesti mahdolliseksi, huomion tulisi kääntyä siihen, että lisäys myös käytännössä kestävästi toteutuu. Jotta kykenemme saavuttamaan kunnianhimoiset metsienkäyttötavoitteemme kestävästi, on selvää, että etenkin taimikoiden ja nuorten metsien hoito ja rästit on saatava hoidettua. Näiden lyhyellä tähtäimellä taloudellisesti kannattamattomien hoitotöiden mahdollistamiseksi meillä on olemassa Kemera-kannustinjärjestelmä, jota on nyt myös pääomitettu kiitettävästi — rahasta siellä ei ole nyt pulaa. Mutta Kemera-järjestelmä on niin monimutkainen ja byrokraattinen, että pelkona on, että kannustinrahoja jäisi hakematta ja jopa töitä tekemättä. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: onko ministerillä suunnitelmia nykyisen Kemera-järjestelmän uudistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi?

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Leppä, 8 minuuttia.

15.21 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Puhemies! Kiitoksia paljon. Tämä 8 minuuttia kyllä menee näihin vastauksiin. Jälleen kerran kiitos hyvistä kysymyksistä ja evästyksistä. Pikavauhtia:

Vienti. Vientiponnisteluja on lisätty merkittävässä määrin. Sinne tulee vielä kohdakkoin 3,5 miljoonan euron uusi määräraha, ja sillä saadaan lisäpanoksia niin Eviran työhön kuin varsinaiseen myyntityöhön maailmalla. Kaiken kaikkiaan koko Food from Finland -ohjelma, tuleva Business Finland -ohjelma on eri ministeriöiden, eri toimijatahojen yhteinen hanke, jossa koordinaatio on selkeä, ja tällä halutaan ja on myöskin saatu tuloksia aikaiseksi, uusia aluevaltauksia on tehty, suomalainen ruoka on lähtenyt maailmalla menemään kaupaksi, kun siitä kerrotaan entistä aktiivisemmin ja vienninedistämistä tehdään. Totta kai yritykset ovat siinä keskeisessä roolissa, mutta tässä on ihan toisenlaiset otteet kuin koskaan aikaisemmin ollut, ja se tulee varmasti myöskin näkymään tuottajien saamassa hinnassa. Se ei ole vielä näkynyt, mutta se tulee kyllä siinä näkymään, niin uskon varkaasti tapahtuvan, eli sinne tulee lisäpanostuksia. Sen lisäksi ministeriö rahoittaa ammattikorkeakoulutasoista vientikoulutusohjelmaa, joka nyt alkaa, ja pidän sitä äärimmäisen tärkeänä, että meillä on siellä myöskin tulevaisuuden osaajia koulutusputkessa.

Puhemies! Markkina-asia. Edelleenkin moni edustaja käytti puheenvuoron markkinoiden paremmasta toimivuudesta. Oli erittäin hyvä viime kaudella tuo kilpailulainsäädännön muutos. Se toi osaltaan tähän asiaan ratkaisua, mutta ei kokonaisuudessaan. Siksi on tärkeää, että me nyt vielä käymme lävitse sen, mitkä teollisuuden ja kaupan kautta teollisuuden ja viljelijöiden välinen sopimussuhde ja käytänteet ovat. Meillä on paljon määräyksiä ja säädöksiä tässä maassa: antibioottivapaudet, meillä on hormonien käyttökiellot, meillä on salmonellavapaudet — näistä kaikista me emme ole saaneet vielä riittävästi sitä hyötyä, mitä niistä voidaan saada. Se työ on vielä kesken, ja sitä tehdään kaiken aikaa ja koko ajan. Tämän pitää näkyä myöskin viljelijöiden saamassa hinnassa. Ei voi tuottaa samalla hinnalla tuotetta, jossa on antibiootit mukana, on rehustuksessa käytetty jo valmiiksi sitä, käytetään kasvuhormoneja, kontra se tuotanto, jossa näin ei tehdä. Se on aivan eri asia, ja sen pitää myöskin näkyä hinnoittelussa, ja sitä tässä ajetaan. Samoin ne epäreilut kauppatavat, joita kieltämättä on — siitä ei päästä yli eikä ympäri, niitä on — pitää saada kitkettyä pois, ja siksikin tuo elintarvikemarkkin laki tarvitaan.

Alkuperämerkintöjä on kiristetty. Kun aina puhutaan niin kaupassa kuin ravintoloissa, että kuluttaja valitsee, niin totta kai kuluttaja valitsee, se on päivänselvä asia, mutta mistä kuluttaja valitsee, jos ei hän tiedä, mitä hän valitsee? Siksi alkuperämerkintöjen pitää olla kattavat, niiden pitää olla hyvät, niiden pitää olla oikein, ja nyt ne tulevat myöskin ravintoloihin. Olen samaa mieltä edustaja Kalmarin kanssa: seuraava askel on jalosteet. Olen jo tuohon määräämiskirjeeseen laittanutkin tämän ylös, jossa lukee, että seuraava askel otetaan sitten jalosteiden suuntaan.

Kaiken kaikkiaanhan tässä on kysymys siitä, missä meidän ruoan, elintarvikkeiden jalostuksessa työpaikat ovat, ovatko ne täällä Suomessa vai ovatko ne Suomen rajojen ulkopuolella. Tähänhän kaikki tähtää, että mahdollisimman moni suomalainen myöskin työllistyy elintarvikealalle, yli sen 340 000:n, mitä tällä hetkellä on, sehän se meillä tavoitteena on.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Metsähallitus-asia. On selvää, että metsureiden lomautusasia on todella ikävä asia, ja toivon, että löytyy Metsähallituksen sisällä ratkaisu, jossa tähän saadaan nykyistä järkevämpi ratkaisumalli, jotta näiltä lomautuksilta vältytään ja voidaan entisestään töitä tasata.

Tuet ajallaan. Ne on nyt pystytty toteuttamaan ja tekemään, jopa hieman etuajassa, ja se on äärimmäisen tärkeää myöskin luottamuksen osalta.

Luomutavoitteet ovat selvät, ja myöskin Luomuinstituutin rahoitus pitää turvata. Se on ihan päivänselvä asia.

Metsästyksestä, puhemies, muutama sana. On totta, että moni asia metsästyksen puolella on maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön välinen asia, merimetsot yksi hyvä esimerkki siitä. Tätä vuoropuhelua me käymme kaiken aikaa. Vahinkoja tapahtuu jatkuvasti, niin suurpetovahinkoja kuin hyljevahinkoja. Hyljekanta on kasvanut erittäin voimakkaasti, ja ensi vuonna hylkeenhoitosuunnitelmat päivitetään elikkä tulee uusi hylkeenhoitosuunnitelma. Siellähän on olemassa metsästyskiintiöitä ja poistokiintiöitä, ja se on hankalasti metsästettävä laji, ja siksi sinnekin pitää löytää uusia tapoja.

Petokorvausten osalta ja suurpetojen osalta meillä suden vahinkoperusteinen poistokiintiö on 53 kappaletta, ja ne poistoluvat myönnetään sitä mukaa kuin hakemuksia tulee nimenomaan näiden yksilöiden osalta, jotka vahinkoa ja vaaraa aiheuttavat, ja se tapa meillä on. Tämä asia on siinä mielessä hankala meille, että siellä on myös selvä ja yksiselitteinen komission aloiteoikeus suden osalta. Me käymme koko ajan susipolitiikasta keskusteluja komission kanssa kaikilta osiltaan.

Puhemies! Tilusjärjestelyt. Erittäin hyvä, että valiokunta myöskin siihen kiinnitti huomiota. Se on sekä ilmastoteko, ympäristöteko että myös kilpailukyvyn näkökulmasta erittäin merkittävä asia, että meillä tilusjärjestely on mahdollisimman järkevä. Riittävästi siellä ei tällä hetkellä näihin järjestelyihin rahaa ole, se on myönnettävä tosiasia, näin se asianta on.

CAPin uudistuksen osalta, yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen osalta, kansallista liikkumavaraa tulee lisää, ja "tuloksista maksetaan" on ollut nyt yksi näkökulma siellä ja "vastuullisuudesta maksetaan". Kysymys on siitä, mitä ne kriteerit ovat. Suomalainen maatalous, suomalainen ruoantuotanto on erittäin vastuullista eläinsuojelun näkökulmasta, ympäristönäkökulmasta, sosiaalisilta ulottuvuuksilta ja niin edelleen, elikkä me olemme myöskin siellä vahvasti suunnannäyttäjän roolissa. Se on päivänselvä asia. Mielestäni se aloitus oli ja se tiedonanto komissiolle on lupauksia herättävä. Yksityiskohdat ovat vielä tietenkin täysin auki, mutta mikä tärkeää, siellä pitää olla riittävä rahoitus, muuten se ei onnistu missään päin Eurooppaa. Siksi on oleellista, että siitä pidetään huolta.

Suomenhevonen on vetänyt meidät menestykseen, Suomen, se on vetänyt meidät itenäisyyteen. Se ansaitsee kaiken sen kunnioituksen, mikä sille antaa voidaan. Hevosessa on valtavan paljon mahdollisuuksia, ja omalta puoleltani ei ole mitään estettä, että sille myös lisäkunnioitusta tällä esitetyllä tavalla osoitetaan.

Nopeasti vielä kuolinpesien selvittäminen metsäomaisuuden osalta. Se on menossa tällä hetkellä yhdessä oikeusministeriön kanssa. Sitä työtä tehdään.

Huoltovarmuudesta vielä yksi sana, ja se on tuo maa- ja vesiomaisuus. On erittäin suuri merkitys sillä, kuka omistaa meidän tuotannontekijät. On äärimmäisen tärkeä asia pitää huoli siitä, että ne säilyvät meidän omista käsissämme. Tämä on meidän yhteinen asiamme.

Sitten vaelluskalojen ja vesistöjen kunnostusvarojen osalta: niitä on muuten käytetty ja käytetään tällä vaalikaudella enemmän kuin ennen. Siellä on erittäin monia hankkeita, jo

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tehtyjä ja vireillä olevia, ja siellä on merkittävä määrä kärkihankerahaa ja muuta rahoitusta, jolla näitä tehdään. Eli niitä hankkeita on tehty meillä erittäin paljon [Puhemies koputtaa] ja tehdään edelleenkin.

Ihan vihoviimeinen havainto, puhemies, on se, että tuo kalastonhoitomaksun valitettava korotus jouduttiin tekemään, koska kalastajien määrä vähenee. Tämä ei ole oikea tie, ja siksi meidän on yhdessä mietittävä tämänkin asia uudelleen, mitä on järkevämpi työ ja tapahdus ja tekeminen siten, että me saamme turvattua kestäväällä tavalla myös kalavesien hoidon, johon tarvitaan varoja. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 15.30.

Keskustelua jatkettiin kello 02.41.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta 30.

2.41 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maatalouden alan kriisi on laajalti tunnustettu täällä käsiteltäessä budjettia ja pitkin syksyä eri keskusteluissa. Edelleen pitää olla hieman yllättynytkin siitä yhteisymmärryksestä, joka on oikeastaan koko vaalikauden tässä salissa vallinnut aina, kun maataloutta on käsitelty. Kuitenkin vähän valitettava ilmiö on tullut viime viikkojen aikana, kun muutamien puolueitten edustajat ovat näkyvästi tukeneet täällä salissa maataloutta kriisissä, mutta samaan aikaan saman puolueen eri organisaatio tai jäsenet ovat esittäneet voimakkaitakin syytöksiä ja vaatimuksia lisäleikkauksista tälle maatalouden sektorille. No, ne kuuluvat politiikan peliin.

Ensi vuoden valtion budjetissa ehkä suurin yksittäinen kysymys maatalouden osalta on suunniteltujen 33 miljoonan euron leikkausten välttäminen tilanteessa, jossa kannattavuus kyntää ja syvällä kyntääkin. Leikkauksia onnistuttiin kaventamaan muttei kokonaan poistamaan, mikä on tietenkin valitettava asia. Valtio osoitti sekä aiemmin sovitun 11 miljoonan euron siirron että maatalouden kiinteistöverohuojennukseen tarkoitetut 10 miljoonan euron varat suunnitellun luonnonhaittakorvauksen leikkurin pienentämiseen. Tämä oli oikea päätös vaikeassa tilanteessa, jolla pahin saatiin torpattua. Lopputuloksena LFA-tuki pienenee ensi vuonna ainoastaan 5 euroa hehtaarilta.

Arvoisa puhemies! Tässä tulevan vuoden budjetissa on osoitettu erittäin tärkeää tukea myös viljelijöiden jaksamiseen ja hyvinvointiin. Välitä viljelijästä -hankkeelle osoitetulla miljoonalla on tuettu viljelijöiden jaksamista erilaisissa elämäntilanteissa, esimerkiksi sairauteen, uupumiseen, ihmissuhteisiin tai yksinäisyyteen liittyvissä kysymyksissä. Kaiken kaikkiaan hanke on otettu positiivisesti vastaan ja sijoitetulla miljoonalla on ollut kokoaan suurempi vaikutus. Lisäksi pitää huomioida myöskin jo voimassa olevat elyjen hankkeet, joilla tätä samaa tarkoitusta on oltiin eri puolilla, eri maakunnissa jo muutamia vuosia toteutettu.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Arvoisa puhemies! Näidenkin lisäksi olen todella tyytyväinen myös varainsiirtoveron uudistamiseen, sijaisapumaksun miljoonan euron huojennukseen ja 3,5 miljoonan euron vientipanostuksiin kohdistuvaan rahaan. Se tietenkään ei ole ihan tarkalleen selvillä, miten se kohdentuu, mutta siitäkin alkuvuodella varmaan kuullaan ministeriesityksiä.

Kasvava leikkauspaine korostaa jatkuvasti entisestään sitä tosiasiaa, että elintarvikeviennissämme on tapahduttava muutosta yhä positiivisempaan suuntaan. Tältä osin ministeri Leppä on hartiavoimin tehnyt töitä, ja valtava kiitos siitä. Sijaisapumaksujen huojennus osuu suoraan viljelijöiden jaksamista tukevaan tarpeeseen. Varainsiirtoveron uudistaminen taas tuo monille tiloille helpotuksen muuttaessaan yritysmuotoja muun muassa vaiheittaisen sukupolvenvaihdon yhteydessä kohti sitä nuorempaa tilan jatkajaa.

Tulevaisuutta ajatellen hallituksen on löydettävä entistä tehokkaampia ratkaisuja maatalouden peruskannattavuuden parantamiseen ja tulevina vuosina siintävien haasteiden selättämiseksi.

Yksi tärkeä asia kotimaisen sianlihan tuotannon kannalta on myös afrikkalaisen sikaruton selättäminen ja välttäminen Suomesta. Olenkin esittänyt tulevalle vuodelle myöskin rajakäytäntöjen tarkentamista taudin rantautumisen ehkäisemiseksi. On aivan selvää, että niin sanottujen katumusroskiksien, räikeiden niihin viittaavien kylttien sekä sakkomaksuuhun toteuttamiset saisivat ihmiset heittämään luvattomat elintarvikkeet nykyistä tehokkaammin pois rajalla. Tälle on nouseva tarve. Itärajan ylittää vuodessa noin 3,5 miljoonaa ihmistä maanteitse, ja Viron meriliikenteen vastaava luku on lähes 9 miljoonaa matkustajaa. Tällaiset liikennemäärät muodostavat merkittävän riskin koko kotimaisen sianlihatuotannon tulevaisuudelle ja erityisesti kaikille sen vientihaaveille. Siksi toivonkin valtiovarainministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kohdistavan toimiin mahdollisimman pikaisesti myöskin budjetista sopivaa rahoitusta.

Haluan lopuksi osoittaa valtavan kiitoksen myöskin pääluokan osaavalle ministerille, Lepälle, joka koko syksyn vaikean tilanteen ahdistassa on tunnistanut aidosti viljelijäväestön tarpeet ja toimii niiden pohjalta päivä päivältä parhaansa mukaan.

2.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Ajattelin nostaa pari asiaa esiin tästä pääluokasta.

Ensinnäkin täytyy kiittää valiokuntaa siitä, että se lisäsi tänne budjettiin 100 000 euroa Pohjois-Karjalan Kalastus... Kalatalouslaitokselle — niin vissiin, en enää osaa lukea omaa käsialaani — sillä tätä rahaa tarvitaan, ja se kohdistetaan nimenomaan kalastuksen valvontaan. Ongelma meillä siellä on järvilohen salakalastus, ja nämä lisäresurssit ovat todella tarpeen, sillä jos sitä salakalastetaan samanaikaisesti, kun yritämme elvyttää tätä todella uhanalaista kalakantaa, niin sehän tiedetään, että tämä on ihan toivoton tehtävä, ja siksi kiitän kyllä valiokuntaa näistä rahoista.

Kaiken kaikkiaan tietysti näihin vesi- ja kalataloushankkeisiin ja niiden tukemiseen olimme kyllä mielellämme nähneet enempi panostusta, sillä ensinnäkin me tiedämme, että meidän vaelluskalamme ovat hyvin uhanalaisessa tilanteessa. Toisaalta me olemme valmistelleet hyvän kalatiestrategian, ja sen toimeenpanemiseksi tarvitaan resursseja. Hallitus on ottanut nämä kala-asiat yhdeksi kärkihankkeeksi, mutta käytännössähän rahaa niihin ei ole kuitenkaan lisätty, vaan kun ne kärkihankkeeksi nimettiin, otettiin sitten vastaavasti toisaalta budjetista sitä rahaa pois ja ne vain paketoitiin uudelleen. Mutta me kaikki tiedämme, mikä matkailupotentiaali on näissä vaelluskaloissa ja niihin liittyvässä mat-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kailussa ja virkistyskalastuksessa, ja jo senkin takia olisi tärkeää, että tähän panostetaan, sillä se toisi työpaikkoja ja elinvoimaa nimenomaan tuonne maakuntiin.

2.48 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan budjettilausunnossa todetaan aivan oikein, että maatilat ovat elintärkeä osa Suomen ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Taloudellisten mahdollisuuksien lisäksi maataloudessa on siis kyse myös meidän huoltovarmuudestamme. Ilmastonmuutos, talouskriisit ja aseelliset konfliktit voivat hyvinkin nopeasti vähentää merkittävästi ruoantuotantoa maailmanlaajuisesti. Emme siis voi tuudittautua sen varaan, että saisimme hankittua halpoja elintarvikkeita ja energiaa ulkomailta kaikissa tilanteissa. Huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvitsemme toimivaa maataloutta, hajautettua energiatuotantoa ja elinvoimaista maaseutua tänään enemmän kuin pitkään aikaan aikaisemmin.

Vuoden 2018 talousarvioesityksen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan selvitysosassa todetaan, että "hallinnonala turvaa kotimaisen ruoan tuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön sekä luo edellytyksiä niihin perustuville elinkeinoille ja hyvinvoinnille". Tämä on erittäin hyvin sanottu. Hyvin sanottiin myös useaan kertaan täällä alkuillan debattipuheenvuoroissa. Yksi jos toinenkin edustaja totesi uskovansa suomalaisen maatalouden tulevaisuuteen, siihen, että laadukkaille tuotteille on kyllä tulevaisuudessa kysyntää. Olen tästä peruslinjasta täysin samaa mieltä, mutta vanhaa sanontaa mukaillen hieman pelkään sitä, ehtiikö kurki kuolla ennen kuin suo sulaa, kestääkö kotimainen tuotanto siihen asti, että ruoasta tulee aidosti globaalisti pulaa.

Meidän tuotannollamme on eittämättä suuria vahvuuksia, kuten puhtaan veden saatavuus. Tulevaisuudessa ilmastonmuutos voi heikentää nykyisten suotuisten alueiden tuotantokykyä ja suhteellisesti huomattavastikin vahvistaa meidän luonnonolosuhteidemme suhteellista tuotantopotentiaalia. Tulevaisuus jää nähtäväksi, mutta selvää on, että maatalouden tuotannon kannattavuutta on saatava parannettua ja on saatava parannettua nopeasti.

Maa- ja metsätalousvaliokunta totesi lausunnossaan osuvasti, että vaikka maatalouden yrityskoko ja liikevaihto ovat kasvaneet 2000-luvun alusta ripeästi, maatalous- ja puutarhayritysten taloudelliset tulokset ovat jääneet heikoiksi. Yritysten kannattavuus on heikentynyt koko 2000-luvun ajan. Vuotuiset vaihtelut ovat kasvaneet, mutta trendi on ollut aleneva. Tavoitteeksi asetettuja oman työn palkka- ja pääoman tuottotavoitteita ei ole saavutettu. Yrittäjätulo tilaa kohti on laskenut, eikä pääomalle ole saatu tuottoa. Vuonna 2016 maatalouden yrittäjätulon on arvioitu olleen yhteensä 494 miljoonaa euroa. Vielä 2000-luvun alkupuolella yrittäjätuloa jäi yli miljardi euroa. Mikäli huomioidaan inflaation vaikutus, vastaa yrittäjätulo nykyään vain noin kolmannesta sen 2000-luvun alun tasosta. Kannattavuutta parantavien välittömien toimien lisäksi tarvitaan toimia, joilla pysyvästi parannetaan maatalouden kannattavuutta ja luodaan uskoa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Pidän selvänä, että tällaisia toimia on löydettävissä lähinnä toimista, jotka vahvistavat viljelijän asemaa markkinoilla niin, että tulonjakoa koko elintarvikeketjussa saadaan tasapainottumaan, niin että viljelijöiden jo pitkään kaventunut osuus lopputuotteiden hinnasta kääntyy kasvuun ja kaupan pitkään kasvanut osuus kapenee. Kyse ei siis ole siitä, että ruoan kuluttajahintojen tarvitsisi välttämättä nousta, mutta kyse on siitä, että tulonjako elintarvikeketjun sisällä on pakko, on täysin pakko, saada nopeasti tasapuo-lisemmaksi.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

2.53 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä edellä edustajat Hakanen ja Viljanen käyttivät erittäin hyviä puheenvuoroja maataloudesta. Minulla itselläni on kyllä huoli tilanpidon kannattavuudesta ja alan houkuttelevuudesta, vaikka itse en niin lähellä enää maataloutta olekaan.

Haluaisin tässä puheenvuorossa nostaa esille luonnonvaratalouden puolelta petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisen. Tiedetään, että petoeläinvahingot tulevat olemaan vuoden 2016 tasolla 10,4 miljoonaa euroa ja Suomi saa korvata porovahinkoja enintään 10 miljoonaa euroa, joka on Suomelle komission korvausjärjestelmän mukainen määräraha, maksuvaltuutus. Kun määräraha ei saa olla suurempi kuin tuo mainittu 10 miljoonaa, niin vuonna 2016 aiheutuneita porovahinkoja leikattiin 4 prosentilla, ja sama joudutaan tekemään siis tässäkin budjetissa. Minusta tämä on vähän outo ajattelu, että vahinkoja ei aiota korvata sen mukaisesti, mitä on päätetty. Nämä kustannuksethan jäävät nyt yksittäisen poronomaistajan harteille, ja näin ei pitäisi olla. Minusta tähän pitäisi löytää ratkaisu, miten tämä tehdään. Poromiehet kärsivät petojen aiheuttamista vahingoista, ja jos he eivät sitten saa korvauksia niistä, niin hiljalleen tulee oman käden oikeus ja näitä petoja lähdetään poistamaan ilman lupaa. Eli minusta tämä pitäisi viedä ihan laillisella tavalla eteenpäin niin, että saataisiin korvaukset niistä tuhoista, mitä pedot aiheuttavat.

2.54 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Maatalouspääluokan osalta täytyy kiittää ministeri Leppää erinomaisesta otteesta, aktiivisesta otteesta, varsinkin näin katoavuoden aikana. Meillä on ollut monennäköisiä tapahtumia tässä, ja hyvin alkavat myös neuvottelut EU:n suunnassa tulevasta kaudesta. Hän on hyvin johdonmukaisesti tehnyt hyvää työtä meidän maanviljelijöiden eteen siellä.

Valtiovarainvaliokuntaa kiitän. Jälleen kerran saimme 4H-järjestölle 600 000 euroa lisää. Varsinkin 4H-järjestö, jos mikään, on nuorten yrittäjyyden, yrittäjäkasvatuksen ja myös niihin harjaannuksen asialla — nimensä mukaisesti. Se on tärkeää työtä, ja 4H:n rahoituksen toinenkin puoli on vähän vielä tihverässä, jos mietitään kunnilta tulevaa rahoitusosuutta. Toivoisin, että kunnat ottaisivat myös mallia tästä, että ne lähtisivät rahoittamaan myös omalta osaltaan niitä tarvittavia menoja. Tässä on erilaisia sopimuksia eri kuntien kanssa. On erittäin tärkeää, että me saamme nuoret mukaan yrittäjyyteen ja tekemiseen heti pienestä pitäen.

Tärkeä asia ovat sukupolvenvaihdot meidän maataloilla. Meillä on seitsemässä vuodessa useilla kymmenillä tuhansilla pudonnut maatilojen lukumäärä ja viljelijöitten lukumäärä. Me tarvitsemme uusia viljelijöitä, ja on erittäin tärkeää, millä tavalla meidän koulutusjärjestelmässä yhdessä eri oppilaitokset ja tutkimuslaitokset saavat sitten riittävää tietoa uusille viljelijöille. On erinomaista kyllä — sunnuntaisessa Helsingin Sanomissa oli — että nuoremmat viljelijät ja uudet viljelijät ovat innovatiivisempia ja kekseliämpiä ja valmiimpia riskinottoon, mutta todellakin meillä maaseudulla on tällä hetkellä riskejä. Esimerkiksi otan maaseudun kiinteistöjen alenevat vakuusarvot. Osaltaan näihin vaikuttavat ne, mitä me tuolla talousvaliokunnassakin olemme käsitelleet: pankkisektorin kriisinhallintamekanismit. Eli itse näkisin, että meidän tulisi vielä vahvistaa valtion rahoitusta — takuujärjestelmä meillä on olemassa, mutta vielä tulisi edetä näihin sukupolvenvaihdoksiin — koska näiden tilojen tasearvot ovat aikamoisia tällä hetkellä. Jo pelkästään uuden navetan rakentamiseen ei miljoona riitä, jos karjapääomat ja muut lasketaan pienelläkään määrällä siihen vielä päälle, eli ne siirtyvät tasearvot ovat isoja. Se vaatii vakuuksia, ja toisaalta se vaatii sitten myös vahvaa koulutusta ja osaamista.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Välitä viljelijästä -hanke on erinomainen. Siihen tuli miljoona euroa lisää, ja myös loimituksen rahoja tälle vuodelle kevennettiin miljoonalla eurolla. Se on erinomainen asia, koska monella tilalla tämä jaksaminen on erittäinkin tiukassa. Myös edustajat Hakanen ja Viljanen toivat aiemmin hyvin esille tämän maatalouden ahdingon ja tiukan talouden.

Metsäpuolella pitää kiittää niin ministeri Leppää kuin ministeri Tiilikaista siitä, että me saimme LULUCF-päätöksen jonkinkanttille mallille, mutta tulevaisuushan siinä sitten näyttää, olemmeko loppupeleissä kuitenkin hiilinielu vai olemmeko päästön lähde. Toivon, että sen Suomi pystyy hyödyntämään siten, että meidän hiilinielut kasvavat ja voimme silti hakata metsiä hallituksenkin esittämän 15 miljoonan lisäkuution verran, koska meillä on hyvä metsänkasvu ja lisäksi meillä on hyvä metsätietojärjestelmä. Mutta meillä on kyllä tekemistä tässä metsien hoidossa edelleen.

RED kakkosessakin nyt toivon ministereiltä jaksamista, että me saamme sen hyvin maa-

liin. Yksi asia vielä, arvoisa puhemies, tähän päälle: pedot. Olen sellaiselta alueelta, missä karhut kävelevät pihassa, sudet nurkissa, näkyy myös ilveksiä ja tällä hetkellä jo uusiakin tulokkaita. On hienoa, että ainakin karhulupia on tullut riittävästi, ja toivon myös, mitä su- siin tulee, tähän susiasiaan ihan selkeätä kannanottoa, että niitä tullaan sopivasti vähentämään, että ne eivät ihan nurkissa pyöri ja oppivat ihmisen pelkoon.

3.00 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja todella nyt maatalouden tilanteesta, ja edustaja Parviainen kuten myöskin edustaja Pirttilahti ottivat tässä erittäin tärkeän asian esille, tämän jatkajien tulevaisuuden. Mehän kaikki tiedämme, että luopumistukijärjestelmä loppuu tässä nyt ensi vuoden jälkeen ja meidän suomalaista maatalouden tukijärjestelmään on parjattu myöskin Euroopassa pitkälti siitä, millä tavalla tämä luopumistukijärjestelmä on ollut valtiontuen suunta- viivojen mukaista, ja nyt kun se on sitten päätetty lopettaa ensi vuoden jälkeen, niin nyt se on kuitenkin huomattu tuolla Euroopan unionissa aika merkittävänä jatkajien kannustinjärjestelmänä. Toivo on nyt kyllä kova sinne Brysseliin vaikuttamisen suuntaan, ja ministeri Lepälle on tästä monesti puhuttu, että nyt voi olla paikka sille, että tämä luopumistukijärjestelmä jossakin muodossa voisi ensi ohjelmakaudella jatkua ja näin me voisimme turvata myöskin sitä kautta jatkajien mahdollisuutta.

Mutta totta kai jokainen ymmärtää sen, että se peruskannattavuus siellä maataloudessa on kaiken a ja o, ja nyt on huolestuttavia lukuja myös sillä tavalla, että viime vuoden jälkeen on noin tuhannen tilaa lopettanut tuotannon ja vajaat 500 tilaa tähän mennessä tänä vuonna on ottanut sen tuotannon haltuun. Elikkä noin puolet, lähestulkoon, niistä lopettaneista tiloista ei ole löytänyt jatkajaa vielä tähän päivään mennessä, elikkä tässä on hirveästi kyllä meillä tekemistä, että me saamme tämän peruskannattavuuden kuntoon ja näistä kriisipaketeista päästäisiin eroon ja sillä tavalla myöskin nuoret tuottajat sitten huomaisivat sen, että tässä oikeasti on myöskin sille tulevaisuuden perheelle elämisen mahdollisuudet.

Hieman vielä otan kantaa tuohon, mihin edustaja Pirttilahtikin ja myöskin edustaja Parviainen, noihin vahinkoihin: Kyllähän siinä nimenomaan meillä myöskin on tärkeä paikka se, että me pystyisimme jo ensi vuoden aikana niitä vahinkokorvauksia maksamaan. Kun esimerkiksi peura- ja hirvivahingoista tehdään loppuvuodesta vahinkoilmoituksia, niin sil-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

loin vasta tulevat edellisen vuoden korvaukset. Elikkä tässä eletään ikään kuin vuosi myöhässä.

3.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama sana maatalouden kannattavuudesta. On selvää, että tulo- ja investointitukien ehdoilla voidaan osaltaan vaikuttaa maatalouden tulo- ja kannattavuuskehitykseen, mutta on erittäin huomionarvoista, että siihen voidaan vaikuttaa niillä hyvin hyvin rajallisesti. Näin siksi, että korkeillakaan tuen tasoilla ei voida ylläpitää tuotantoa ja investointeja, jos markkinan näkymät ovat pitkään huonot. Siksi onkin välttämätöntä, että alkutuotannon asemaa elintarvikeketjussa parannetaan toimilla, jotka edistävät alkutuotannon asemaa elintarvikeketjussa. Jalostuksen, erityisesti kaupan, määräävää roolia on samalla uudelleen arvioitava. Tuottajahintojen lasku on pysäytettävä parantamalla maataloustuottajan asemaa ketjun osana.

On selkeä ongelma, että tällä hetkellä maatalousyrittäjät ovat altavastaajan asemassa neuvotteluissa elintarviketeollisuuden ja päivittäistavarakaupan kanssa. Päivittäistavarakaupan hintakilpailu on omalta osaltaan laskenut maataloustuotteiden hintoja. Tätä voidaan pitää kuluttajan osalta hyvänä asiana, mutta maatalousyrittäjien saamat tulot ovat koko ajan samalla laskeneet merkittävästi. Siltä osin elintarvikkeiden hintojen alentamisen maksavat alkutuottajat. Alkutuotannon osuus ruoan kuluttajahinnasta on entisestään laskenut. Tasapuolisempi ja monipuolisempi kilpailu kauppaketjujen välillä vähentäisi kaupan määräävää asemaa suhteessa tuottajiin. Tavoitteena tulee olla markkinoiden nykyistä tasapainoisempi toiminta alkutuotannon ja kuluttajan valinnanvapauden kannalta. Kaikille tuotannonaloille tulee tarjota uusia keinoja markkinan hallintaan ja viljelijöiden neuvotteluvoiman parantamiseen esimerkiksi tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden kautta. Onkin erittäin tärkeää, että tässä elintarvikeketjun tasapainottamisasiassa päästään eteenpäin ja päästään eteenpäin nopealla tahdilla. Luotan tässäkin asiassa täysin ministeri Leppään. On myös välttämätöntä edelleen selvittää, miten maataloustuotannon kustannuksia voidaan alentaa, eikä kustannuksia saa valtion toimin ainakaan lisätä. Lisäksi byrokratiaa on karsittava myös kustannussäästösyistä.

Puhdas ruoka ja puhdas vesi ovat erityisasemassa suhteessa muihin hyödykkeisiin. Kuluttajat arvostavat puhdasta ruokaa, kuten lähiruokaa tai luomuviljeltyä ruokaa. Jotta kuluttajat voisivat ostopäätöksillään vaikuttaa kotimaisen ruoan tuotantoon, on heidän saatava nykyistä paremmin tietoa siitä, missä ruoka on tuotettu ja mistä elintarvikkeiden hinta koostuu. Läpinäkyvyyttä tarvitaan alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan osuuden ilmoittamiseen. Sen vuoksi tuotteiden alkuperää koskevia merkintöjä tulee edelleen parantaa. Tällä vaalikaudellahan niitä on pariin otteeseen jo paranneltukin.

Erittäin tärkeää koko elintarvikeketjulle on myös se, että maataloustuotteiden viennin edistämistoimia lisätään. Onkin erittäin hyvä, että budjettiesityksessä on ehdotettu lisärahoitusta ruokaviennin edistämiseen.

Arvoisa puhemies! On myös kiinnitettävä erityistä huomiota näkökohtiin, jotka turvaavat viljelijän jaksamista. Viljelijät tarvitsevat konkreettisia toimenpiteitä, jotka auttavat nykyisen vaikean taloustilanteen yli. Onkin hienoa, että Välitä viljelijästä -hankkeen rahoitusta jatkettiin myös ensi vuodelle. Myös lomituksen järjestäminen on niin yrittäjän jaksamisen kuin eläinten hyvinvoinnin kannalta keskeistä. Lomituspalvelut, sijaisapupalvelut sekä myös mahdollisuus tuettuun maksulliseen lomaan on kyettävä turvaamaan kaikille loma-oikeutetuille.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Lopuksi haluan vielä kiittää ministeri Leppää, joka on toiminut ministerinä aivan erinomaisella tavalla näinä erittäin vaikeina aikoina.

3.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja tuossa edellä otti esille muun muassa tämän maatalouden kannattavuuden, joka on yksi semmoinen asia, mistä on syytä kantaa huolta. Yksi tapa lisätä kannattavuutta on tietysti aina erikoistuminen, ja siinä yksi hyvä vaihtoehto on luomutuotantoon siirtyminen, varsinkin kun tiedämme, että luomutuotteiden kysyntä vain koko aika kasvaa. Sen takia olikin ilahduttavaa huomata, että tässä valiokunta oli lisännyt pienen rahan myös Pro Luomulle, jotta tätä luomutuotannosta tiedottamista voidaan lisätä ja entistä useampi viljelijä voisi sen valita tuotantotavakseen.

Sitten haluan vielä muistuttaa tästä, kun tässä on puhuttu myös paljon biotaloudesta, metsähakkuiden lisäämisestä, että jos metsähakkuita lisätään, niin ne suunnitelmat, joita hallitus on nyt tekemässä 15 miljoonan kuution hakkuulisäyksestä, ovat kyllä kestävämpiä. Uskon, että hakkuita voidaan nykyisestä vähän lisätä, koska metsä kasvaa nopeammin, mutta samanaikaisesti on huolehdittava siitä, että meidän monimuotoisuutemme metsissä säilyy. Sen takia on valitettavaa se, että luonnonsuojeluun, metsäluonnonsuojeluun nimenomaan, ei tässä budjettikirjassa ole varattu riittävästi resursseja, ja toisekseen se, että meidän hiilivarastomme ei hupene, sillä vaikka kaikki tiedämme, että metsä kasvaessaan sitoo hiiltä, niin ne rajut hakkuusuunnitelmat, mitä hallituksella nyt on, tarkoittaisivat sitä, että varasto ensin hupenisi merkittävästi, ennen kuin se sitten vasta vuosien jälkeen rupeaisi kasvamaan ja saavuttaisi nykytason. Kun mietitään ilmastonmuutoksen torjuntaa, niin se olisi aivan liian myöhään.

3.08 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Vahinkoeläimiin vielä täältä on otettu — edustajat Parviainen ja Hakanen ja myös Viljanen — kantaa. Tässä on myös yksi vahinkoeläinlaji, mistä ei ole vielä mainintaa mutta minkä eteen tehdään töitä, ja toivottavasti ministeri saa tuloksia: vahinkolintujen rooli tällä hetkellä varsinkin isoina laumoina etelän pelloilla. Siihen tulisi saada riittävät resurssit sitten näitten vahinkojen korvaamiseen.

Metsäasiasta vielä:

Meidän metsätilamme pirstaloituvat ja vielä enemmän kaupunkilaistuvat. On erittäin tärkeää, millä tavalla tietoa saadaan sitten metsien käytöstä ja myös aktivoidaan metsänomistajia hoitamaan niitä metsiä, että päästään näihin hakkuuarvioihin myös tulevaisuudessa. Tässä on yksi rahoituksen lähde, ja olen kiitollisena katsonut myös sitten valtiovarain mietintöä siinä, että tässä haetaan Kemera-rahoitukselle tälle vuodelle rahaa mutta myös sitten, jos tältä vuodelta jää käyttämättä, sitä voidaan siirtää siirtomäärärahana ensi vuodelle. On erittäin tärkeää, että taimikoiden varhaishoidon osalta, nuorten metsien hoidon osalta mutta myös tieverkkojen osalta tämä meidän rahoitusjärjestelmämme tulee edelleenkin säilymään.

Toinen asia, mitä on hallituksen aikana tehty, on metsälahjavähennys. Mutta sitten täytyy antaa pienet nuuskat siinä mielessä, että kun me olemme tehneet hallituksena hyvää työtä ja myös koko eduskuntakin byrokratian purun osalta, olemme keskustassa laskeneet, että jopa 303 byrokratian purukohdetta on tehty — niistä edustaja Hakanen muistaa paremmin, niitä on varmaan yli viitisenkymmentä kohdetta, taitaa olla kuutisenkymmentäkin maatalouden osalta — niin tähän metsälahjavähennykseen on tehty vähän liian kova byrokratia valtiovarainministeriön suunnasta. Jos saataisiin byrokratiaa sitä kautta helppo-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tettua, uskoisin myös, että metsätilojen sukupolvenvaihdotkin sitä kautta sitten hieman edes helpottuisivat. Niitä on tärkeä tehdä juuri tämän tilakoon pirstaloitumisen takia.

3.10 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Koittihan se kuttu-puheenkin vuoro tänään tänäkin vuonna ja vielä näin hienosti, että tyrväälinen herra puhemies täällä kuuntelee tyrvääläisen kollegan kuttupuhetta.

Kuten tiedätte, hyvät kollegat, kuttu on hyödyllinen kotieläin, ja kyllähän kuttu ansaitsee tänäkin vuonna tulla mainituksi valtion tulevan vuoden budjetin maa- ja metsätalousministeriön pääluokkakeskusteluissa. Tässä salissa ei moni arvaakaan, kuinka käsittämättömän suuri vaikutus juuri kutuilla on ollut pohjoisen pallonpuoliskon kulttuurille. Kuttujen syntyhistoria on niin vanhaa perua, että ensimmäiset vuohenmaidon hyväksikäyttäjät löytyvät tarinoiden mukaan aina Itä-Aasian paimentolaiskansojen keskuudesta jo esihistorialliselta ajalta, siis aika kaukaa. Sieltä kutunpidon jalo kulttuuri on kulkenut ensin Venäjälle, sieltä Keski-Eurooppaan sekä lopulta meille tänne Pohjolaan ja aina tuonne Tyrvääle saakka.

Kuttujen erinomainen maailmanvalloitus ei ole itselleni mikään yllätys, sillä kuttupitäjässä juuret omaavana tiedän kyllä herra puhemiehen kanssa eläimen todellisen arvon. Kuttu on uskollinen omistajalleen kuin koira mutta huomattavasti vähäruokaisempi. Kuttu kelpuuttaa ruuakseen talon ala-arvoisimmankin rehun, joka saattaa olla vaikka pilaantunutta. Jos sateet kesällä, kuten viime kesänä, ovat päässeet vähän pilaamaan heiniä, on sekin ilman muuta ollut kutulle herkkuruokaa.

Arvoisa herra puhemies! Sain viimevuotisesta puheestani hieman palautetta suoraan kuttupuheen alullepanijalta, veteraanikansanedustaja Timo Roosilta. Palautteen mukaan kuttupuheen modernisoidut versiot ovat kulkeutuneet turhan kauas alkuperäisestä tarkoituksesta. Otin palautteen kunnioittavasti ja vakavasti vastaan myöntäen, että puheeseen jo hänen edustajavuosinaan liittynyt huumori on verbaliikan vaikein laji, jossa kokemattomampikin voi helposti haksahda harhaan. Siksi kirkastankin nyt hieman konkarin antamaa ajatusta: "Saa olla hauska, mutta pitää olla asiaakin."

Herra puhemies! Siksipä menenkin tänä vuonna nyt suoraan itse asiaan, kutuilla on nimittäin meille annettavaa myöskin sotilasrintamalla. Esimerkiksi Yhdysvaltain armeijan erittäin salaisissa modernin sodankäynnin metodien tutkimuksissa on pyritty tarinan mukaan löytämään ja testaamaan uudenlaisia psyykkisiä voimia tuijottamalla kutun mystisiä silmiä — eikä tämä ole mikään vitsi vaan täyttä totta. Aiheesta on tehty jopa tositapahtumiin perustuva elokuva. Sen nimi on kaikessa yksinkertaisuudessaan "Vuohia tuijottavat miehet." Kyseistä elokuvaa on kuulemma katsottu vuosittain myöskin erään maakuntalehden toimittajien viime päivinä otsikoihin nousseissa kellaripikkujouluissa. Sen verran suuri mahti piilee kutuissa, joiden sielunelämän luulemme tietävämmme, mutta emme todellakaan sitä tee.

Arvoisa puhemies! Kutustahan sanotaan, että mikäli se ei ole pahanteossa, niin ainakin se sitä ajattelee. Siksi kutunpito onkin mitä tärkein luottamustoimi, jota vain täysin rehelliset ihmiset saattavat petoksetta harjoittaa. Juuri siksi myöskin eduskunta voisi ryhtyä kutunpitoon tämän talon sisäänkäynneillä. Ainakaan vieraslistoissa ei pitäisi sen jälkeen olla mitään epäselvyyksiä. Toki siinä talvella pakkasessa kuttu viimassa olisi kyllä vieraille surkea näky. Toisaalta näen kyllä myös sen, että usealla ministerillä olisi mahtavaa talenttia kutunpitäjäksi, sen verran rehtiä väkeä tuolla aitiossa istuu viikoittain.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kuttutalous poikkeaa monesta muusta maatalouden alasta voimakkaasti siinä, että se toimii lähes täysin markkinoiden ehdoilla eli toisin sanoen ilman mitään tukia — no, A-, B-alueella täällä etelässä ilman tukia, C-alueella ne pientä tukea nauttivat. On täysin selvää, että kuttujen pitäjät ovat tässä mielessä eriarvoisessa asemassa muihin maataloustuottajien keskuudessa ja siitä tietoisestikin vähän katkeria. He ansaitsevat ilman muuta meidän kaikkien tunnustuksen sekä lisäksi myöskin tämän oman puheensa, joka päättää tämän pääluokan keskustelun tänä eduskuntavuotena. Jo aikoinaan puheen pitämisen peruste oli kuttutilojen vaikea tilanne, eikä se ole kyllä muuttunut yhtään miksiäkään näitten puheitten aikana, yhtään helpommaksi.

Arvoisa puhemies! Vanha Satakunnan seutu, josta me puhemiehen kanssa tulemme, johon kuului myös suuri osa Pirkanmaata aikoinaan, on yhä kohtalaisen säännöllistä kuttualuetta. Aikoinaan tämä alue on ollut aivan maankuulua kuttupitäjää, jossa vieraillessaan hyvinkin todennäköisesti on törmännyt kesäisin suuriin, joskus jopa kymmenien, 70—80 yksilöä käsittävien kuttulaumojen kanssa kulkeviin paimeniin. Ehkä tästä syystä kuttu on pesiytynyt tavoilleen uskollisena jääräpäisesti juuri sille alueelle. Kuttuhan on siis jääräpäinen eläin, suorastaan pääkkö, eikä se anna millään periksi taistelussaan aikaa vastaan. Yhä on nähtävissä kuttujen aikaansaamia asioita nykyisen Sastamalan alueella esimerkiksi vaakunoissa, seurojen logoissa ja esimerkiksi Sastamalan vuosisadan merkkihenkilön Mauri Kunnaksen saduissa. Lisäksi Sastamalan Puistokadulla saattaa yhä törmätä kuvanveistäjä Veikko Haukkavaaran metalliseen kuttuveistokseen vieraillessaan Vammalan keskustassa. Ovatpa pukinsarvea soittavat Tröötöttäjät ja lukuisat alueen sananlaskutkin saaneet vaikutteita voimakastahtoisista kutuista.

Yksi sananlasku kuuluu: elää kuin vuohi huhdassa. Juuri siten on käynyt kutun kohdalla kotikaupunkini kulttuurissa. Ei lähre, ei sitten millään. Emmekä me oikeastaan sitä edes tahro, vai mitä, herra puhemies? Tätä eläintä, jota köyhän miehen lehmäksikin on kehitetty, tulee hyödyntää, arvostaa ja kiittää, missään nimessä ei saa herjata eikä halveksua.

Viime vuosina puhuessani täällä kuttupuheessani kutunmaidon terveysvaikutuksista en ole siitäkään vitsaillut teille. Kutunmaidolla on todella katsottu olevan merkittäviä terveydellisiä vaikutuksia. Monet kuttupaimenet turvautuivat kutun maitoon, mikäli käärme pääsi puremaan. Sen avulla viivästytettiin olennaisesti myrkyn vaikutusta, jotta ehdittiin ajoissa lääkäriin. Samoin uskottiin, että kun lapsille juotetaan kutunmaitoa, se takaa pitkän ja vahvan elämän. Mistäpä tietää, vaikka erään presidenttiehdokkaamme pitkän iän geeniperimäkin saattaa olla tästä lapsena juodusta kutunmaidosta. Kukapa tietää. No, olipa miten oli, joka tapauksessa se on nykypäivän superfoodia, jota ei selvästikään arvosteta tarpeeksi korkealle.

Arvoisa puhemies! Kovasti ovat, kuulkaa, kehuneet kutunmaitoa entisaikojen miehet ja naisetkin. Hörppyjä siellä, hörppyjä täällä. Vaikka vähän huonolta tuntuikin aluksi, niin pikku hiljaa paremmaksi se muuttui, melkein kuin viime päivinä keskusteluttaneen alkoholin kanssa, mutta lopputulos on huomattavasti terveellisempää. Eduskuntaryhmienkin pikkujouluissa voisi olla hyvä tarjoilla ensi vuonna vaikka kutunmaitoa. Saattaisi vähän rauhoittaa tuota tilannetta. [Naurua] Se ei ole lainkaan myrkyllistä, ja kun tarina kertoo, että siihen tulee lopulta oikein kunnan himo, niin mitä se sitten onkaan aamuyön tunteina. Johtuuko tämä himo kutun tehokkaasta lisääntymiskyvystä, sitä ei tarina kerro. Jääköön kaikki harkinnanvaraisuuteen. Kuttu on nimittäin uskomattoman tehokas lisääntymään, sillä kili saavuttaa sukukypsyyden jo 3 kuukauden ikäisenä nuorukaisena. Lisäksi iän myö-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tä muuttuessaan pukiksi kili kasvattaa sarvet. Liittyy niihinkin monia tarinoita monista terveyttä kohottavista tuotteista. Niihin ei palata tällä kertaa, niistä puhuttiin viime vuonna.

Arvoisa puhemies! Kuttu ansaitsee satavuotiaan Suomen kunniamaininnan, sillä se sopii suomalaiseen mentaliteettiin erittäin hyvin. Eläimen päättäväinen asenne sekä ammoniakinkatkuinen ja hikeäkin muistuttava ominaisuus kuvastavat sitä rankkaa työtä, jota suomalaisessa maataloustuottajien kentässä päivittäin tehdään, on aina tehty.

Tämä puheenvuoro on kuttutalouden ja puhtaan suomalaisen ruuan puolesta, ja kun puhutaan kutusta, niin on kyse varsin tärkeästä jutusta. Kuttupitäjäläiset herra puhemiehen kanssa toivotamme juustorikasta joulua ja heruttavaa uutta vuotta koko eduskunnan väelle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.